

EGE ÜNİVERSİTESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUĞLA İLİNDE KORUNAN

ALANLARIN KORUMA STATÜLERİ KAPSAMINDA

İNCELENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Yasemin KOÇ

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Engin NURLU

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Bilim Dalı Kodu : 501.05.00

Sunuş Tarihi : 22.04.2015

Bornova-İZMİR

2015

EGE ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

**MUĞLA İLİNDE KORUNAN
ALANLARIN KORUMA STATÜLERİ KAPSAMINDA
İNCELENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Yasemin KOÇ

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Engin NURLU

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

**Bilim Dalı Kodu : 501.05.00
Sunuş Tarihi : 22.4.2015**

**Bornova-İZMİR
2015**

Yasemin KOÇ tarafından Yüksek Lisans tezi olarak sunulan “Muğla İlinde Korunan Alanların Koruma Statüleri Kapsamında İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma” başlıklı bu çalışma E.Ü. Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği ile E.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Eğitim ve Öğretim Yönergesi’nin ilgili hükümleri uyarınca tarafımızdan değerlendirilerek savunmaya değer bulunmuş ve 22.04.2015 tarihinde yapılan tez savunma sınavında aday oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunmuştur.

Jüri Üyeleri:

İmza

Jüri Başkanı	: Prof. Dr. Engin NURLU	
Raportör Üye	: Prof Dr. Bahar TÜRKYILMAZ TAHTA	
Üye	: Doç. Dr. Çiğdem KILIÇASLAN	

EGE ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ETİK KURALLARA UYGUNLUK BEYANI

E.Ü. Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**Muğla İlinde Korunan Alanların Koruma Statüleri Kapsamında İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma**” başlıklı bu tezin kendi çalışmam olduğunu, sunduğum tüm sonuç, doküman, bilgi ve belgeleri bizzat ve bu tez çalışması kapsamında elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara atıf yaptığımı ve bunları kaynaklar listesinde usulüne uygun olarak verdiğimi, tez çalışması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını, bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversite veya diğer bir üniversitede başka bir tez çalışması içinde sunmadığımı, bu tezin planlanmasından yazımına kadar bütün safhalarda bilimsel etik kurallarına uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

22 /04 / 2015

İmza
Yasemin KOÇ

ÖZET

MUĞLA İLİNDE KORUNAN ALANLARIN KORUMA STATÜLERİ KAPSAMINDA İNCELENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

KOÇ, Yasemin

Yüksek Lisans Tezi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Engin NURLU

22 Nisan 2015, 78 sayfa

Bu tezde Muğla ili sınırları içerisinde yer alan korunan alanlar, koruma statüleri kapsamında incelenmiştir. Bu kapsamda, ulusal ve uluslararası mevzuat açısından korunma durumları ile mevcut peyzaj değerleri ortaya konmuştur. Korunan alanların, uluslararası ve ulusal düzeyde koruma yönetim planlarının incelenerek, ülkemizdeki çevre mevzuatı doğrultusunda araştırma alanındaki koruma statüleri değerlendirilmiş ve mevcut kaynakları, arazide gözlemlenmiştir.

Tez çalışması, doğal ve kültürel kaynak değerleri yönünden farklı ve birçok zenginliğe sahip olan araştırma alanı değerlerinin korunması yönünde; farklı kurum ve statülerle koruma altına alınan bölgelerin bulunduğu bir bölüm ile bu alanların mevcut niteliklerinin incelendiği bir diğer bölümden oluşmuştur.

Anahtar sözcükler: Korunan alanlar, koruma statüleri, peyzaj değerleri
Muğla ili

ABSTRACT

A STUDY ON INVESTIGATING THE PROTECTED REGIONS IN MUGLA CITY IN THE CONTEXT OF PROTECTION STATUS

KOÇ, Yasemin

MSc in Landscape Architecture

Supervisor: Prof. Dr. Engin NURLU

22 April 2015, 78 pp.

In the present study, the protected regions in Mugla City were investigated in the context of their protection status. In this context, their protection status in terms of national and international regulations and their current landscape values were addressed. Protection management plans of the protected regions at the national and international level were reviewed and their protection status in research area were evaluated in the context of environmental regulations in our country, and available sources were observed in the field.

In context of protecting the values of study areas with a variety of diversities in terms of values of natural and cultural sources, the present master thesis consists of two parts: one being regarded to the regions protected with a variety of organizations and statuses, and the other in which quality of these regions was reviewed.

Keywords: Protected regions, protection status, landscape values, Mugla City.

TEŞEKKÜR

Bu çalışma süresince gerekli verilerin sağlanmasında kolaylık gösteren, Muğla Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü ile Muğla  evre ve Şehircilik İl Müdürlüğü  alışanları ile özellikle değerli görüşlerinden dolayı Doğa Koruma ve Milli Parklar 4. Bölge Müdürlüğü Muğla Şube Müdürü M. Kamil Uslu'ya ve Muğla Sıtkı Koçman  niversitesi  alışanı Uzman Olcay Ceylan'a görüşlerinden yararlandığım, tezin biçimlenmesinde değerli katkılarını aldığım Prof. Dr. Engin NURLU'ya teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET	vii
ABSTRACT	ix
TEŞEKKÜR	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ	xvii
ÇİZELGELER DİZİNİ	xxi
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xxiv
1. GİRİŞ	1
2. LİTERATÜR BİLDİRİŞLERİ	3
2.1 Koruma ve Korunan Alan Kavramı.....	3
2.2 Korunan Alanlara İlişkin Mevzuat	4
2.3 Korunan Alan Yönetimi ve Statüleri	11
2.4 Korunan Alan Yönetim Planları	14
2.5 Uluslararası ve Ulusal Korunan Alan Çalışmalarının Gelişim Süreci.....	16
3. MATERYAL ve YÖNTEM	19
3.1 Araştırma Alanının Tanımı.....	19
3.2 Materyal	26
3.3 Yöntem	28

İÇİNDEKİLER (devam)

	<u>Sayfa</u>
4. BULGULAR.....	31
4.1 Milli Parklar	31
4.1.1 Marmaris Milli Parkı.....	31
4.1.2 Saklıkent Milli Parkı	35
4.2 Tabiatı Koruma Alanları	36
4.2.1 Sırtlandağı-Halep Çamı tabiatı koruma alanı.....	36
4.2.2 Kartal Gölü Tabiatı koruma alanı	39
4.3 Tabiat Parkları.....	39
4.3.1 Bafa Gölü Tabiat Parkı	40
4.3.2 Usuluk Tabiat Parkı	43
4.3.3 Güvercinlik Tabiat Parkı.....	43
4.3.4 Kovanlık Tabiat Parkı	43
4.3.5 Çubucak Tabiat Parkı.....	44
4.3.6 İnbükü Tabiat Parkı.....	44
4.3.7 Çetibeli Tabiat Parkı	44
4.3.8 Katrancı Tabiat Parkı	45
4.3.9 Küçük Kargı Tabiat Parkı	45

İÇİNDEKİLER (devam)

	<u>Sayfa</u>
4.3.10 Ömer Eşen Tabiat Parkı.....	45
4.3.11 Ölüdeniz-Kıdrak Tabiat Parkı	46
4.4 Tabiat Anıtları.....	47
4.5 Yaban Hayatı Geliştirme Sahası ve Avlaklar	52
4.5.1 Köyceğiz Yaban Hayatı Geliştirme Sahası.....	52
4.5.2 Yılanlı Çakmak Yaban Hayatı Geliştirme Sahası	53
4.6 Muhafaza Ormanları.....	54
4.6.1 Aksaz–Karaağaç Muhafaza Ormanı	54
4.7 Özel Çevre Koruma Bölgeleri	55
4.7.1 Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi	55
4.7.2 Fethiye Göcek Özel Çevre Koruma Bölgesi	57
4.7.3 Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesi	60
4.7.4 Köyceğiz–Dalyan Özel Çevre Koruma Bölgesi	62
4.8 Sulak Alanlar	63
4.8.1 Dalaman Sulak Alanları.....	63
4.8.2 Dalyan Sulak Alanı.....	64
4.8.3 Köyceğiz Sulak Alanı	64

İÇİNDEKİLER (devam)

	<u>Sayfa</u>
4.8.4 Metruk Tuzlası ve Güllük Deltası Sulak Alanı.....	65
4.8.5 Girdev Gölü Sulak Alanı.....	65
4.8.6 Gölköy Sulak Alanı.....	65
4.8.7 Bafa Gölü Sulak Alanı	66
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	67
KAYNAKLAR DİZİNİ	71
ÖZGEÇMİŞ	78

ŞEKİLLER DİZİNİ

<u>Şekil</u>	<u>Sayfa</u>
3.1 Araştırma alanının konum haritası	20
3.2 Araştırma yöntem ve süreci	28
3.3 Muğla ili korunan alanların ilçelere göre dağılımı.....	29
4.1 Marmaris Milli Parkı sahil kesiminden bir görünüm	31
4.2 Marmaris Milli Parkı orman vejetasyonu.....	32
4.3 Marmaris Milli Parkı <i>Liquidambar orientalis</i> Mill. (Akdeniz sığla ağacı) ormanı.....	33
4.4 Marmaris Milli Parkı kıyı kumul vejetasyonu	33
4.5 Physkos Antik Kenti.....	34
4.6 Saklıkent Milli Parkı kanyonu.....	35
4.7 Saklınet Kanyonu, Eşen Çayı.....	36
4.8 Sırtlandığı-Halep Çamı Tabiatı Koruma Alanı	37
4.9 <i>Pinus halepensis</i> (Halep çamı).....	37
4.10 <i>Quercus ilex</i> (pırnal meşesi).....	38
4.11 <i>Olea europea</i> var. <i>europea</i> (yabani zeytin).....	38
4.12 Kartal Gölü Tabiatı Koruma Alanı.....	39
4.13 Bafa Gölü Tabiat Parkı.....	40

ŞEKİLLER DİZİNİ (devam)

<u>Şekil</u>	<u>Sayfa</u>
4.14 Bafa Gölü’nde adalar.....	41
4.15 Bafa Gölü Tabiat Parkı’nda zeytin ağaçları	41
4.16 Bafa Gölü Tabiat Parkı kumul alanları.....	42
4.17 Ölüdeniz-Kıdrak Tabiat Parkı	46
4.18 <i>Pinus brutia</i> Ten. (kızıl çam) ve <i>Pinus pinea</i> L. (fıstık çamı) ormanları	46
4.19 Bayır Servi Ağacı Tabiat Anıtı, <i>Cupressus sempervires</i> (Dallı kara servi)..	48
4.20 Bayır Çınarı Tabiat Anıtı, <i>Platanus orientalis</i> (doğu çınarı).....	49
4.21 Bitez Yalısı Zeytin Ağacı Tabiat Anıtı, <i>Olea europea</i> var. <i>europea</i> (yabani zeytin).	50
4.22 Söğüt Köyü Çınarı Tabiat Anıtı, <i>Platanus orientalis</i> (doğu çınarı).	51
4.23 Ulu Meşe Tabiat Anıtı, <i>Quercus ithaburensis</i> (palamut meşesi).	52
4.24 Yılanlı Çakmak Yaban Hayatı Geliştirme Sahası	53
4.25 Yılanlı Dağı, <i>Pinus brutia</i> Ten. (kızıl çam) ve <i>Pinus nigra</i> (kara çam) toplulukları	54
4.26 Aksaz-Karaağaç Bölgesi.....	54
4.27 Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi	56
4.28 Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi bitki örtüsü	56
4.29 <i>Pinus brutia</i> Ten. (kızılçam) ormanları	56

ŞEKİLLER DİZİNİ (devam)

<u>Şekil</u>	<u>Sayfa</u>
4.30 Göcek Koyu.....	57
4.31 Oniki Adalar	58
4.32 <i>Pinus nigra</i> (karaçam), <i>Pinus brutia</i> Ten.(kızıl çam) ormanları.....	59
4.33 Gökova körfezi ve ormanlık kıyılar	60
4.34 Gökova Ovası, Sakartepe’den görünüşü	61
4.35 Köyceğiz-Dalyan Özel Çevre Koruma Bölgesi	62
4.36 Köyceğiz Gölü.....	63
5.1 Araştırma alanındaki korunan alan dağılımı.....	68

ÇİZELGELER DİZİNİ

<u>Çizelge</u>	<u>Sayfa</u>
2.1 Korunan alanlar ile ilgili sorumlu kamu kurumları	6
2.2 IUCN’e göre korunan alan sınıflandırmaları	12
3.1 Muğla ili, 1954-2013 yılları arası ortalama sıcaklık değerleri.....	22
3.2 1954-2013 yılları arası ortalama yağış miktarı	22
3.3 Muğla ili arazi kullanım durumu	23
3.4 Muğla ili ilçe nüfusları.....	25
3.5 Muğla ilinde korunan alan statüsünde bulunan alanlar.....	27
4.1 Muğla ilinde yer alan tabiat parkları.....	39
4.2 Muğla ilinde yer alan tabiat anıtları	47
5.1 Tabiat parkı ve sulak alanlar ile kapsamında bulunduğu Özel Çevre Koruma Bölgeleri	69

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

<u>Kısaltmalar</u>	<u>Açıklama</u>
IUCN	Uluslararası Doğayı Koruma Birliği
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
ÖÇKK	Özel Çevre Koruma Kurumu
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
ÖÇKB	Özel Çevre Koruma Bölgesi
ÖDA	Önemli Doğa Alanı
ÖKA	Önemli Kuş Alanı
ÖBA	Önemli Bitki Alanı

1. GİRİŞ

Yeryüzü; iklim değişikliği, biyolojik çeşitliliğin kaybı ve doğal kaynakların tüketilmesi gibi doğa ile ilgili önemli çevre sorunları ile karşı karşıyadır. Bu sorunların azaltılarak zamanla yok edilebileceği önlemlere ve çabalara gereksinim duyulmaktadır (Bruyninckx, 2013). Sorunların çözümünde sürdürülebilirlik ilkesi kapsamında, insanların yaşamsal gereksinimlerinin göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Bu kapsamda, özellikle doğal kaynakların korunması sağlanırken, doğa ile iç içe yaşayan insanın gereksinimlerinin karşılanması, korunan alan çalışmaları ile gerçekleştirilmektedir (Dudley, 2013).

Doğal kaynakların tüketiminin artması, ekolojik dengenin bozulması ve teknolojik gelişmeler sonucunda; doğanın korunması ve bu yöndeki korunan alan çalışmaları daha çok önem kazanmaya başlamıştır. Korunan alan düşüncesinin ortaya çıkmasındaki temel düşünceler arasında, korunan alanların içerdiği doğal ve kültürel değerlerin nitelikleri ve bu niteliklerin korunması gerekliliği yanında, korunan alanlara yönelik insan kullanımlarının bir tehdit oluşturması ve bu kullanımlara bir sınırlama getirilmesi zorunluluğudur (Akten vd., 2012).

Doğal kaynaklar üzerindeki baskılar ve tehditler, günümüzde tüm dünyada önemli bir sorun teşkil etmektedir. Doğal kaynakların aşırı ve yanlış kullanılmasının önüne geçmek, bilimsel esaslara dayalı olarak kullanımı ve yönetimini sağlamak ve etkin bir koruma gerçekleştirmek amacıyla, ulusal ve uluslararası çabalarla birçok ülkede doğal kaynakların “korunan alan” statüsünde değerlendirilmesi çalışmaları gerçekleştirilmektedir. Tez çalışması ile mevcut doğal alanların- kaynakların korunması ve sürekliliği kapsamında, Muğla ilindeki korunan alanlar incelenmiştir.

Korunan alanların öneminin ve onlara duyulan gereksinimin altını çizen ulusal ve uluslararası düzeyde çeşitli politikalar, stratejiler ve sözleşmeler yapılmıştır. Birçok ülke, korunan alanların ve biyolojik çeşitliliğin korunması için temel oluşturan uluslararası sözleşmeleri kabul etmiş, böylece getirilen şartlara uyma yükümlülüğünü üstlenmiştir. Uluslararası düzeyde çalışmalar yürüten Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN), korunan alan çalışmalarının önemini ve bu çalışmaların gerekliliğini savunmaktadır (Dudley, 2013). İyi bir korunan alan etkinliğini öngören IUCN, korunan alan çalışmalarının hedeflerini, bilimsel araştırma, yaban hayatının korunması, türlerin ve genetik çeşitliliğin korunması, çevresel hizmetlerin devamlılığının sağlanması, belirli doğal ve kültürel

özelliklerin korunması, turizm ve rekreasyon, eğitim, doğal ekosistemlerin kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı ile kültürel ve geleneksel özelliklerin devamlılığının sağlanması olarak belirtmiştir (T.C Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 2007).

Araştırmanın amacı; endemik flora ve fauna türlerine, farklı doğa ve kültürel değerlere sahip, turizm ve rekreasyon aktivitelerinin yoğunlukta olduğu Muğla ilinin korunan alanlarını koruma statüleri kapsamında incelemektir. Çalışma kapsamında, araştırma alanın; ulusal ve uluslararası koruma statüsüne ilişkin mevzuatı (kanun, yönetmelik, sözleşme, anlaşmalar, konsey direktifleri, vb.) ile ilgili ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşların çalışmaları incelenerek, araştırma alanında gerçekleştirilen gözlemler ışığında koruma statüleri ve korunan alanlar incelenmiştir. Koruma altına alınması gereken bir alanın, koruma statüsünün belirlenmesi ve bu alan ile ilgili oluşturulacak yönetim planı, korunan alandaki mevcut değerlerin korunması ve bu değerlerin bilinçli kullanımının sağlanması için önemlidir. Bu nedenle araştırma alanının mevcut değerlerinin incelenmesi ve değerlendirilmesi gerçekleştirilecek, alanda insan kullanımından kaynaklı tehdit ve baskı unsuru varsa belirtilecektir.

Araştırma beş ana bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın ilk bölümünde, araştırmaya ilişkin genel bilgiler ile araştırmanın amacının belirtildiği ‘Giriş’ bölümü yer almaktadır. Giriş bölümünü izleyen ikinci bölümde, ‘Literatür Bildirileri’ yer almaktadır. Bu bölümde korunan alan kavramının tanımı, korunan alan statüleri, ilgili olduğu mevzuat ve yetkili kurum ve kuruluşlar ile korunan alan yönetim planları ele alınmıştır. Ulusal ve uluslararası korunan alan çalışmalarının tarihi değişim ve gelişim süreci ele alınarak, günümüz korunan alan çalışmalarına değinilmiştir. ‘Materyal ve Yöntem’ bölümünde, araştırma alanının tanımı yapılmış, araştırmada kullanılan veri ve araçlar ile araştırmanın yöntemi hakkında bilgi verilmiştir. ‘Araştırma Bulguları’nın yer aldığı dördüncü bölümde, araştırma sonucunda elde edilen Muğla ilindeki korunan alanlar ve statüleri ile kültürel ve doğal kaynak değerleri belirtilmiştir. Araştırmanın son bölümünü oluşturan ‘Tartışma, Sonuç ve Öneriler’ bölümünde ise, Muğla ilinde mevcut korunan alanların daha iyi korunması ve sürekliliği kapsamında öneriler getirilmiştir.

2. LİTERATÜR BİLDİRİŞLERİ

2.1 Koruma ve Korunan Alan Kavramı

Uluslararası Doğayı Koruma Birliği (IUCN) korunan alanları; ilgiliekosistem hizmetlerive kültürel değerler ile doğanın uzun vadelikorunması için yasalarla ya da geçerli diğer araçlarla belirlenen ve yönetilen coğrafi alan olarak tanımlamaktadır (IUCN, 2015).

Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde gerçekleştirilmiş olan çalışmalardan biri olan ve ülkemiz sorumluluğunda yer alan, Yabani Fauna ve Flora ile Habitatlarının Korunmasına İlişkin 21.05.1992 tarihli 92/43/AET Konsey Direktifi (Habitat Direktifi)'nde koruma çalışmaları; 'vahşi flora ve faunanın doğal habitat ve tür popülasyonlarını restore etmek ya da korumak için gerekli olan bir dizi ölçüttür' şeklinde tanımlanmıştır (Avrupa Topluluğu Resmi Gazetesi, 1992).

1992 yılında imzalanan ve 27.12.1996 gün ve 22860 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak, yürürlüğe giren 22860 sayılı Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi'nde korunan alan; özgün koruma amaçlarını gerçekleştirmek için belirlenen, düzenlenen ve yönetilen, coğrafi olarak tanımlanmıştır (Resmi Gazete, , 1996).

19.07.2012 gün ve 28358 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelikte; korunan alanlar, biyolojik çeşitliliğin, doğal ve bununla ilişkili kültürel kaynakların korunması ve devamlılığının sağlanması amacıyla ilgili mevzuata göre yönetilen; milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları, doğal sit alanları, sulak alanlar, özel çevre koruma bölgeleri ve benzeri koruma statüsü bulunan kara, su ya da deniz alanları olarak tanımlamaktadır (Resmi Gazete, , 2012).

2.2 Korunan Alanlara İlişkin Mevzuat

Ülkemizde, ulusal ve uluslararası öneme sahip tabiat ve kültür varlıklarının yer aldığı alanların koruma ve kullanma dengesi sağlanarak, gelecek nesillere miras bırakılmaları için değişik statülerde korunan alanlar belirlenmektedir. Bu koruma alanları, ulusal mevzuata (kanun, yönetmelik, tebliğ vb.) ve uluslararası mevzuata (sözleşme, konsey yönergesi, protokol, vb.) dayandırılarak oluşturulmaktadır. Farklı mevzuatlar ile koruma altına alınan alanların yasal dayanakları aşağıdaki gibidir:

- Orman Kanunu'nun 23. ve 24. maddelerinde muhafaza ormanlarına ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. 23.Madde ile “arazi kayması ve yağmurlarla yıkanması tehlikesine maruz olan yerlerdeki ormanlarla, meskün mahallerin havasını, şose ve demiryollarını, toz ve kum fırtınalarına karşı muhafaza eden ve nehir yataklarının dolmasının önüne geçen veya memleket müdafaası için muhafazası zaruri görülen Devlet ormanları veya maki veya fundalarla örtülü yerler daimi olarak; tahrip edilmiş veya yangın görmüş Devlet ormanları da istihsal ormanı haline gelinceye kadar Ziraat Vekâletince muhafaza ormanı olarak ayrılabilirler”, 24. Maddede ise; muhafaza ormanı olarak ayrılması icabeden ve mülkiyeti Devlettten başkasına ait bulunan ormanlarla alelümum muhafaza ormanlarının tamamlanması için bunlara eklenmesi lazım gelen sahipli yerler, İcra Vekilleri Heyeti kararıyla muhafaza ormanı olarak ayrılır. Sahipleri muvafakat etmedikleri takdirde bu yerler umumi hükümlere göre istimlak edilir” ifadesi yer almaktadır (Resmi Gazete, 1956).
- Milli Parklar Kanunu'nun amacı, yurdumuzdaki milli ve milletlerarası düzeyde değerlere sahip milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanlarının seçilip belirlenmesine, özellik ve karakterleri bozulmadan korunmasına, geliştirilmesine ve yönetilmesine ilişkin esasları düzenlemektir (Resmi Gazete, 1983a).
- Çevre Kanunu'nun Çevre Korunması başlığı altında yer alan 9. Maddesinde belirtildiği üzere; ülke ve dünya ölçeğinde ekolojik önemi olan, çevre kirlenmeleri ve bozulmalarına duyarlı toprak ve su alanlarını, biyolojik çeşitliliğin, doğal kaynakların ve bunlarla ilgili kültürel kaynakların gelecek kuşaklara ulaşmasını emniyet altına almak üzere gerekli düzenlemelerin yapılabilmesi amacıyla, Özel Çevre Koruma Bölgesi ilan edilebilir (Resmi Gazete,1983b).

- Kara Avcılığı Kanunu ile sürdürülebilir av ve yaban hayatı yönetimi için av ve yaban hayvanlarının doğal yaşam ortamları ile birlikte korunmalarını, geliştirilmelerini, avlanmalarının kontrol altına alınmasını, avcılığın düzenlenmesini, av kaynaklarının millî ekonomi açısından faydalı olacak şekilde değerlendirilmesi sağlanmaktadır (Resmi Gazete, 2003).
- Nesli Tehlike Altında Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşme (CITES Sözleşmesi) ile Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşama Ortamlarını Koruma Sözleşmesi'ne (BERN Sözleşmesi), Yabani Kuşlarının Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Direktifi (79/409/EEC) ile Yabani Fauna ve Flora ile Habitatlarının Korunmasına İlişkin 92/43/AET Konsey Direktifi (Habitat Direktifi)'ne dayanılarak; Av ve Yaban Hayvanlarının ve Yaşam Alanlarının Korunması, Zararlılarıyla Mücadele Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu yönetmelik ile av ve yaban hayvanlarının ve yaşama ortamlarının korunması ve geliştirilmesi sağlanmaktadır (Resmi Gazete, 2005a).
- Ülkemizin 30.12.1993 günü taraf olduğu, Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanlar Hakkında Sözleşme (RAMSAR Sözleşmesi), 17.05.1994 gün ve 21937 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu sözleşme ile yukarıda belirtilen ilgili mevzuat hükümlerine dayanılarak, Resmi Gazete'de Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği yayımlanmıştır. Yönetmelik ile ülkemizdeki sulak alanların korunması, yönetimi ve geliştirilmesi amaçlanmıştır (Resmi Gazete, Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği 2014).

Ülkemizde korunan alanların belirlenmesi, korunması, planlanması, geliştirilmesi ve yönetilmesinden sorumlu kurumlar Çizelge 2.1de belirtilmiştir. Bu kurumlar ulusal ve uluslararası mevzuatlara göre çalışmalar yürütmektedir.

Çizelge 2.1 Korunan alanlar ile ilgili sorumlu kamu kurumları

T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı	Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü
T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı	Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Muğla Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü
T.C. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
T.C. Dışişleri Bakanlığı	Küresel ve İnsani Konular Genel Müdürlüğü Uluslararası Hukuk Genel Müdürlüğü Antlaşmalar Genel Müdürlüğü

29.06.2011 gün ve 645 sayılı T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 04.07.2011 gün ve 27984 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Kanun Hükmünde Kararnamenin 8. Maddesine göre; T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı'na bağlı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'nün korunan alanlara yönelik sorumluluk ve yetkileri aşağıdaki şekilde açıklanmıştır:

- Milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları ve sulak alanların tespiti, bunlardan T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nca tescil edilenlerin korunması, geliştirilmesi, tanıtılması, yönetilmesi, işletilmesi ve işlettilmesi ile ilgili işleri yürütmek ve denetlemek,
- 09.08.1983 gün ve 2873 sayılı Millî Parklar Kanunu ile verilen görevleri yapmak ve yaptırmak,
- Yaban hayatı ve kara av kaynakları ile orman içi su kaynakları, dere, göl, gölet ve sulak alanların ve hassas bölgelerin korunması, geliştirilmesi, kara avcılığının düzenlenmesi, av kaynaklarının işletilmesi ve kontrolü ile ilgili

her türlü etüt, döküm, plânlama, projelendirme, uygulama ve izlemeye ilişkin iş ve işlemleri yapmak ve yaptırmak, bu hizmetlerle ilgili tesisleri kurmak ve kurdurmak,

- Kara avcılığını düzenleyen mevzuat ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- Uluslararası koruma sözleşmeleri ile belirlenen yörelerdeki koruma ve kullanma esaslarını belirlemek,
- Uluslararası sözleşmeler ile koruma altına alınan bitki ve hayvan türleri ile alanların korunması konusunda tedbirler almak, ilgili kuruluşlarla işbirliği yapmak,
- Hayvanların korunmasına yönelik çalışmaları, ilgili bakanlık, kurum ve kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği içinde yapmak, yaptırmak, bu konuda yürütülen faaliyetleri desteklemek, denetlemek veya denetlenmesini sağlamak,
- Görev alanıyla ilgili olarak bitki ve hayvan türü genetik kaynaklarının muhafazası ve iyileştirilmesi ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- Orman ve orman rejimine tabi yerlerde tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanları ile sulak alanları ve benzeri koruma alanlarının tescil ve ilanını yapmaktır.

29.06.2011 gün ve 644 sayılı T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'de, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü'nün görevleri aşağıdaki şekilde açıklanmıştır:

- Milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları, sulak alanlar ve benzeri koruma statüsü bulunan diğer alanların tescil, onay ve ilanına dair usul ve esasları belirlemek ve bu alanların sınırlarını tescil etmek,
- Tabiat varlıkları ve doğal sit alanları ile özel çevre koruma bölgelerinin tespit, tescil, onay, değişiklik ve ilanına dair usul ve esasları belirlemek ve bu alanların sınırlarını tespit ve tescil etmek, yönetmek ve yönetilmesini sağlamak,
- Milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları, doğal sit alanları, sulak alanlar, özel çevre koruma bölgeleri ve benzeri koruma

statüsü bulunan diğer alanların kullanma ve yapılaşmaya yönelik ilke kararlarını belirlemek ve her tür ve ölçekte çevre düzeni, nazım ve uygulama imar planlarını yapmak, yaptırmak, değiştirmek, onaylamak, uygulamak veya uygulanmasını sağlamak,

- Tabiat varlıkları, doğal, tarihi, arkeolojik ve kentsel sitler ile koruma statüsü bulunan diğer alanların çakıştığı yerlerde koruma ve kullanma esaslarını ilgili bakanlıkların görüşünü alarak belirlemek ve bu alanların kısmen veya tamamen hangi idarelerce yönetileceğine karar vermek, her tür ve ölçekteki çevre düzeni, nazım ve uygulama imar planlarını yapmak, yaptırmak ve onaylamak,
- Orman alanları dışında yer alan korunması gerekli taşınmaz tabiat varlıkları, koruma alanları ve doğal sit alanlarının Bakanlıkça belirlenen ilke kararlarına, onaylanan planlara uygun olarak kullanılmak üzere tahsisini gerçekleştirmek, uygulamaların tahsis şartlarına uygun olarak gerçekleşmesini izlemek ve denetlemek,
- Tabiat varlıkları ve doğal sit alanları ile özel çevre koruma bölgelerine ilişkin olarak; hâlihazır haritaları aldirmek, gerekli görülen projeleri yapmak, yaptırmak ve onaylamak, her türlü araştırma ve inceleme yapmak, yaptırmak, izlemek, eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yürütmek, kullanım yasağı getirilen alanların kamulaştırma veya benzer yollarla kamunun eline geçirilmesini sağlamak, kontrol ve denetim yapmak, gerekli görülen alanların korunması ve kirliliğin önlenmesi amacıyla yatırım yapmak veya ilgili idarelerin yatırım projelerini desteklemek, bu alan ve bölgelerde Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlere ilişkin her türlü tasarrufta bulunmak, işletmek, işlettirmek ve kullanım izinlerini vermek, korunan alanlara ilişkin insan ve finansman kaynağı sağlamaktır.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, korunması gerekli taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili hususları ve korunan alanlara yönelik sorumluluk ve yetkilerini;

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu (Resmi Gazete, 1983c),

5225 sayılı Kültür Yatırımları ve Girişimlerini Teşvik Kanunu (Resmi Gazete, 2004),

5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun (Resmi Gazete, 2005b),

4434 sayılı Arkeolojik Mirasın Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi'nin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun (Resmi Gazete, 1999),

2872 sayılı Çevre Kanunu (Resmi Gazete, 1983b),

3194 sayılı İmar Kanunu (Resmi Gazete, 1985),

3621 sayılı Kıyı Kanunu (Resmi Gazete, 1990),

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu (Resmi Gazete, 1983a),

6831 sayılı Orman Kanunu ile yerine getirmektedir (Resmi Gazete, 1956).

Yukarıda yer alan kanunların yanı sıra, aşağıda belirtilen yönetmelikler, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili hususları ve korunan alanlara yönelik sorumluluk ve yetkilerini içermektedir;

- 23.03.2010 gün ve 27530 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Korunması Gerekli Taşınır Kültür ve Tabiat Varlıklar Koleksiyonculuğu ve Denetimi Hakkında Yönetmelik
- 16.02.1984 gün ve 18314 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Korunması Gerekli Taşınır Kültür ve Tabiat Varlıklarının Yurt Dışına Çıkarılması ve Yurda Sokulması Hakkındaki Yönetmelik
- 10.08.1984 tarih ve 18485 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Kültür ve Tabiat Varlıklarıyla İlgili Olarak Yapılacak Araştırma, Sondaj ve Kazılar Hakkında Yönetmelik,
- 26.07.2005 tarih ve 25887 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulanması, Denetimi, Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara Ait Yönetmelik,

- 13.03.2012 tarih ve 28232 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlıklarının ve Sitlerin Tespit ve Tescili Hakkında Yönetmelik.

08.06.2011 tarih ve 27958 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren T.C. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’nin 12. Maddesinde yer aldığı üzere; Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü’nün korunan alan çalışmalarına katkısı aşağıdaki şekilde belirtilmiştir (Resmi Gazete, 2011c);

- Yerli gen kaynaklarını korumak ve geliştirmek, gen kaynaklarına erişim ve bunların yararının paylaşımını sağlamak; yetkilendirme, izleme ve denetleme çalışmalarını yapmak,
- Toprak ve su kaynaklarının geliştirilmesi ve rasyonel kullanımı amacıyla araştırmalar yapmak,
- Denizlerde ve iç sularda su ürünlerine ilişkin bilimsel araştırmalar yapmak ve yapılmasını desteklemektir.

13.07.2010 gün ve 27640 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren, T.C Dışişleri Bakanlığı’nın Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun’un 2. Maddesinde; insanlığın kültürel mirasının, çevrenin ve yerkürenin doğal yaşam alanlarının korunması görevi belirtilmektedir. Söz konusu kanunun 6. Maddesinde yer alan ana hizmet birimlerinden; Küresel ve İnsani Konular Genel Müdürlüğü, Uluslararası Hukuk Genel Müdürlüğü ve Antlaşmalar Genel Müdürlüğü, uluslararası korunan alan yönetimi çalışmalarında bulunabilecek ilgili kurumlardır ve görevleri aşağıda belirtilmiştir.

- Küresel ve İnsani Konular Genel Müdürlüğü; çevre, insan hakları, göç, iltica, insan ticareti ve insani yardımlar ile küresel boyut taşıyan diğer konularda politika ve hareket tarzlarının belirlenmesine ve tatbikine yönelik faaliyetlerde bulunur, ilgili kurum ve kuruluşlarla koordinasyonu sağlar.
- Uluslararası Hukuk Genel Müdürlüğü, uluslararası hukukun ve uluslararası hukuk içtihadının gelişimine yönelik süreçleri takip eder, bu süreçlere iştirak edilmesini ve katkıda bulunulmasını sağlar.
- Antlaşmalar Genel Müdürlüğü; diğer devletlerle ve uluslararası kuruluşlarla akdedilecek antlaşmalara ilişkin temas, müzakere, yetki belgesi, imza, onay

ve tescil süreçlerini ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği içinde yürütür. Antlaşma taslaklarının mevzuata uygunluğunu inceler, görüş bildirir, onay ve yürürlük sürecini takip eder.

2.3 Korunan Alan Yönetimi ve Statüleri

Korunan alanlar, yönetim hedeflerine göre kategoriler halinde sınıflandırılabilir. Çoğu korunan alan, birkaç farklı yönetim hedefine sahiptir. Bu alanların ve barındırdıkları türlerin mülkiyeti ve yönetimi konularıyla ilgili farklı yasal düzenlemeler ile farklı yetkili kurumlar bulunmaktadır. Korunan alan yönetimi yetkilileri arasında; kamu kurum ve kuruluşları, özel şirketler, sivil toplum örgütleri, özel mülk sahibi bireyler ve yerli halk bulunmaktadır. Farklı insan gruplarının korunan alan yönetimi çalışmalarına dair olması ile koruma çalışmaları daha etkin hale getirilmektedir (Emerton et al., 2006).

Korunan alan yönetim çalışmalarının daha etkili olabilmesi için, alan çalışmaları, çalışmanın tanımı, amacı ve objeleri ile yönetimi birlikte bir bütün olarak incelenmelidir (Dudley et al., 2010). Korunan alan yönetim çalışmalarının amacı;

Biyoçeşitliliğin yapısı, potansiyeli ve fonksiyonunu incelemek,

Bölgesel koruma stratejilerine katkı sağlamak,

Peyzaj ve habitat çeşitliliği ile ilişkili türlerin ve ekosistemlerin korunmasını sağlamak,

Alan bütünlüğünü sağlayarak koruma hedeflerinin uzun vadeli olmasını sağlamak,

Yönlendirilebilir ve uygulanabilir bir değerlendirme-izleme yönetim planı hazırlanmasını sağlamak, açık ve adil bir yönetim sistemine sahip olunmasını sağlamaktır (Dudley, 2013).

05.10.1948 tarihinde Fransa’da gerçekleştirilen uluslararası bir konferansın ardından kurulan “Doğanın Korunması için Uluslararası Birliği” (International Union for Protection of Nature-IUPN), 1956 yılında “Doğa ve Doğal Kaynakların Korunması Birliği” (International Union for Protection of Nature and Natural Areas-IUCN), 1990 yılında da “Dünya Koruma Birliği” (World Conservation Union-IUCN) olarak adlandırılmıştır. IUCN, korunan alan sınıflandırmasında ve koruma konularında çalışmalar yürüten köklü geçmişe sahip

olan bir organizasyondur (Boitani, et al., 2008). Ülkemiz, Dünya Koruma Birliği (IUCN)'ne 1993 yılında (01.01.1993) üye olmuştur (Orman ve Su İşleri Bakanlığı, 2015; <http://did.ormansu.gov.tr>).

Korunan alan tanım ve sınıflandırmaları, koruma çalışmalarına yol gösterici bir nitelik taşımaktadır (Dudley, 2013). Uluslararası Doğayı Koruma Birliği (IUCN) tarafından belirlenmiş olan korunan alan sınıflandırmaları Çizelge 2.2'de gösterilmiştir.

Çizelge 2.2 IUCN'e göre korunan alan sınıflandırmaları (Dudley and Stolton, 2013).

KATEGORİ	İSİM	AMAÇ
I –a	Mutlak Doğa Rezervleri	Büyük çoğunluğu hiç değişmemiş, değişse de bir kısmı değişmiş olan bu alanların insan yerleşimi olmaksızın doğal karakterini korumayı sağlar. Jeolojik/jeomorfolojik özellikler ve biyolojik çeşitliliği korumak için insan ziyareti, kullanımı ve etkileri sıkı kontrol edilir.
I-b	Yabani Alanlar	Bilimsel çalışmalar veya yaban hayatını koruma amacıyla yönetilen korunan alanlardır.
II	Milli Park	Ekosistemin korunması ve turizm amacıyla yönetilen korunan alanlardır. Büyük doğal alanlar ya da korunan alanlara yakın olan bölgenin karakteristik özelliklerini ve ekosistemini bilimsel, eğitsel ve kültürel uyum içinde korumaktır.
III	Tabiat Anıtı	Esas olarak çok özel doğal olayların korunması için yönetilen korunan alanlardır. Herhangi bir arazi şekli, denizaltı mağarası, farklı jeolojik özellik ya da eski bir kuru bu kategoride korunmaya değer olabilir.
IV	Habitat/Tür Yönetim Alanı	Yönetim müdahaleleri yoluyla koruma amacıyla yönetilen korunan alanlardır. Belirli türlerin veya habitatların korunması bu sınıflandırmada yer alır. Türün gereksinimlerini karşılayacak düzenli ve etkin müdahalelere ihtiyaç vardır.
V	Korunan Kara/Deniz Alanları	Kara/deniz arazilerinin korunması ve rekreasyon ana hedefli yönetilen korunan alanlardır. Zamanla insan ve doğa etkileşimi sonucu olarak farklı ekolojik, biyolojik, kültürel ve doğal değeri olan korunan alanlar oluştu. Alanın ve diğer değerlerinin sürdürülebilir korunması, alanın bütünlüğünün sağlanması için hayati önem taşır.
VI	Yönetilen Kaynak Alanı-Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Kullanımı ile Korunan Alanlar	Ekosistem ve habitatları; kültürel değerleri ve geleneksel doğal kaynak yönetim metodu ile korumayı sağlamaktadır. Doğal ekosistemlerin sürdürülebilir kullanımı amacıyla yönetilen korunan alanlardır.

Uluslararası Doğayı Koruma Birliği (IUCN) korunan alan sınıflandırması, koruma amaçlarını ön planda tutmaktadır (Dudley et al., 2010) ve bu sınıflandırmanın; koruma yönetim çalışmalarına kolaylık sağlayabilmesi için, Çizelge 2.2'deki gibi standart bir sınıflandırma olması gerektiği belirtilmiştir.

Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN), korunan alan yönetimini;

- hükümet kuruluşlarının mülkiyeti ve yönetimindeki korunan alanlar,
- birlikte yönetim (hükümet kuruluşları, yerel halk, özel girişimciler ve toprak sahiplerinin ortak yönetimindeki korunan alanlar),
- özel mülkiyet ve yönetim (genellikle doğa koruma sivil toplum kuruluşları tarafından satın alınan ya da kiralanmış araziler, bazen de hükümet ve sivil toplum kuruluşlarının desteğiyle özel şahıslar tarafından koruma amacıyla yönetilen araziler),
- yerel halk ve yerel yönetim olmak üzere dört sınıfta değerlendirmektedir (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2007).

Araştırma alanı olarak seçilen Muğla ili korunan alanları, hükümet kuruluşlarının mülkiyeti ve yönetiminde korunan alanlardır. Ancak bu kuruluşlar, araştırma ve analiz çalışmalarını yaparken; doğa korumaya yönelik sivil toplum örgütleri ve diğer kuruluşlar ile işbirliği içinde çalışmaktadır.

Korunan alanlara ilişkin mevzuat bölümünde yer alan 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu (Resmi Gazete,1983a), 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu (Resmi Gazete, 2003), 6831 sayılı Orman Kanunu (Resmi Gazete, 1956), 2872 sayılı Çevre Kanunu (Resmi Gazete,1983b), Nesli Tehlikede Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşme (CITES Sözleşmesi), Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşama Ortamlarını Koruma Sözleşmesi (BERN Sözleşmesi), Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanlar Hakkında Sözleşme (RAMSAR Sözleşmesi), 28962 sayılı Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği (Resmi Gazete, 2014) ile kanun ve uluslararası sözleşmelerin uygulanmasına yönelik yayımlanan yönetmelikler ile ülkemizde korunan alanların koruma statüleri belirlenmiştir. Bu kapsamda, korunan alanların koruma statüleri;

- Milli Park
- Tabiatı Koruma Alanı
- Tabiat Parkı
- Tabiat Anıtı
- Yaban Hayatı Geliştirme Sahaları
- Muhafaza Ormanları
- Özel Çevre Koruma Bölgeleri
- Ramsar Alanları
- Sulak Alanlardır.

Sulak alanlar; T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü sorumluluğunda olup, henüz “Korunan Alan” statüsünde olmayan ancak koruma altındaki alanlardır (Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Türkiye’nin Korunan Alan Sistemi, 2014).

Ülkemizde, korunan alan çalışmalarına yönelik ulusal ve uluslararası mevzuat, farklı kamu kurumlarının yetkisinde bulunmaktadır. Korunan alanlar; T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, T.C. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile T.C. Dışişleri Bakanlığı’nın yetki alanlarına girmektedir.

Koruma çalışmaları ve bu çalışmaların etkinliği arttıkça, korunan alan sınıflandırmasının değişikliklere ve farklı gelişmelere açık olması gerekmektedir. Örneğin, gerekli olması durumunda büyük bir korunan alan, daha küçük alanlara bölünerek farklı statülerde korunan alanlar oluşturulabilir. Ancak bunu zaman içinde alanın kaynak değerlerinin durumu belirleyebilmelidir (Dudley et al., 2010).

2.4 Korunan Alan Yönetim Planları

Yerkürede yaşamın sürekliliğinin güvencesi olan biyolojik çeşitlilik ve doğal kaynakların korunması sağlanırken; toplumların gereksinimlerinin sürdürülebilir kalkınma doğrultusunda karşılanması korunan alan yönetim

planlarının hazırlanması gerekliliğini doğurmuştur. Bu kapsamda korunan alan yönetim planları, alanın gelecekteki yönetimi için gerekli olan kaynakları, kullanımları ve imkânları belirleme yönünde gelişmeler sağlamaktadır. Yönetim planları, korunan alanların etkin, verimli ve uyumlu yönetimine olanak sağlayan (Lise ve Çokçalışkan Avcıoğlu, 2011), korumanın nasıl yapılacağını içeren stratejik bir plandır (Dudley, 2013).

Korunan alanlar, geçmişte yalnızca insan faaliyetlerinin yasaklandığı ya da sınırlandırıldığı alanlar olarak düşünülmüştür. Ancak bu yaklaşım ile yapılan koruma çalışmaları zamanla, toplulukların alan içinde ve civarında yaşadıkları yerlerde faydalı olamamıştır. Bu durum, korunan alanlar için merkezîyetçi koruma yaklaşımları yerine; daha etkili ve yerelden koruma ile planlama araçlarının gerekliliğini gündeme getirmiştir. Bu yaklaşım; bir yönetim planlamasını, yani yönetime ilişkin kararların tüm ilgili grupların desteği ve paylaşımı ile ele alındığı, katılımcı yönetim planlarını gerektirmektedir. Bu yeni yaklaşımla ortaya konan katılımcı yönetim planları, korunan alanların politika, strateji ve yönetim programlarını, sürdürülebilir kalkınma boyutu ile tanımlayan ve akılcı kullanımı sağlayan araçlar olmuştur (Güneş ve Adem, 2007).

23.03.2012 gün ve 28242 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Korunan Alanlarda Yapılacak Planlara Dair Yönetmelik’in (Resmi Gazete, 2012a) 3. maddesinde Korunan Alan Yönetim Planı; “korunan veya korunması düşünülen bir alanın coğrafi sınırlarını, fiziki yapısını, sosyo-ekonomik durumunu ve sahip olduğu biyolojik çeşitliliği tanımlayan, alanı etkileyen tehditleri, baskıları ve diğer sorunları açıklayan, korunan alan yönetiminin vizyon, amaç ve hedefleri ile bu hedeflere ulaşmak için gerekli faaliyetleri belirleyen, bu planın hazırlanması ve uygulanmasında paydaşların katılımcılığının boyutları ve koşullarını tanımlayan, alanın kullanımına yönelik koruma bölgelerini belirleyen, korunan alanın daha etkili yönetimini sağlayan belge” şeklinde tanımlanmıştır.

Korunan alan yönetim planının amacı; korunan alanların daha etkili yönetimidir. Etkin yönetimin ön koşulu ise, bu planlar sonucunda ortaya çıkan yönetim biçiminin esnek olması ve değişen koşullara uyum sağlayabilmesidir. Korunan alandaki önemli kaynak değerlerinin önceliğine göre koruma hedefleri belirlenebilmeli ve bu kaynak değerlerini tehdit eden baskılar belirlenerek, çözüm yolları aranabilmelidir. Bu değerlendirmeler yapılırken; doğal kaynakların kullanımı için, bölge halkının eğitimi ve bilinçlendirilmesi önemlidir.

Korunan alanlara yönelik varolan yönetim planlarının geliştirilmesi ve sayılarının artırılması ile koruma çalışmalarına yönelik aşağıda belirtilen yararlar sağlanacaktır;

- Bölgesel verilerin toplanıp, koruma çalışmalarının raporlanması ile ülkeler arasında gerçekleştirilen farklı korunan alan çalışmalarının karşılaştırılması ve uluslararası standartların oluşması,
- Korunan alanlar ile ilgili verilerin yayılması ve bu alanda çerçeve bir plan oluşturulması, koruma çalışmalarının gelişmesi,
- Dünyanın farklı yerlerinde korunan alan ile ilgili farklı terimler kullanılmasının yerine aynı tanımlama ve terimlerin kullanılması sağlanabilir (Dudley, 2013).

Korunan alan yönetim planı, karar ve yaklaşımları koruma alanının statüsü var olduğu sürece geçerlidir. Ancak planlamada belirlenen faaliyetlerin yerine getirilmesi ve izlenmesindeki başarılı çalışmalar sonucu, alandaki koruma hedeflerine ulaşıldıkça, dinamik plan yaklaşımı gereği plan revize edilebilir (KYHGS Yönetim ve Gelişme Planı, 2011).

Muğla ilinde korunan alan yönetim planına sahip alanlar; Marmaris Milli Parkı, Bafa Gölü Tabiat Parkı, Çubucak Tabiat Parkı, Usuluk Tabiat Parkı, Güllük Deltası Sulak Alanı, Metruk Tuzlası Sulak Alanı ve Köyceğiz Yaban Hayatı Geliştirme Sahası'dır. Özel Çevre Koruma Kurumu tarafından hazırlanmış yönetim planlarına sahip alanlar içinde; Dalaman Sulak Alanı, Köyceğiz Gölü Sulak Alanı ve Dalyan Sulak Alan Ekosistemi bulunmaktadır.

2.5 Uluslararası ve Ulusal Korunan Alan Çalışmalarının Gelişim Süreci

Dünyada ilk olarak koruma alanları; filler, kaplanlar, ayılar gibi hayvanları, manzaraları, jeolojik formasyonları, rekreasyonel ve tarihi alanları korumak için kurulmuşlardır (Badur Özden, 2009).

Eski çağlarda kimi insanlar, flora ve fauna türleri üzerindeki olumsuz değişimleri farketmişlerdir. Örneğin iki bin yıl önce Plato; Attika Tepesi ile ilgili, tepenin ormandan yoksun bırakıldığını ve ardından üretken su sistemlerini ve toprak örtüsünü kaybettiğini belirtmiştir. Aynı dönemde Hindistan'da İmparator

Ashoka, belli memeli, kuş ve balık türlerinin korunmasını sağlayan ilk avcılık yasasını yürürlüğe koymuştur. Dünya genelinde bu korunan orman alanı, koruma çalışmaları için örnek teşkil etmiştir (Kurdoğlu, 2007). Geçmiş dönemlerde, saray, villa ve konutlara yakın yerlerde zenginler, soylular gibi o dönem için yüksek rütbeli kişiler, bahçelerinin yanında, av parkları oluşturmuşlardır (Yücel ve Babuş, 2005). Doğa koruma bilinci, 1970’li yıllarda tüm dünyada çevre konusunda artan kaygıların ortaya çıkması ile oluşmaya başlamıştır. Bu konuda ilk girişim, Birleşmiş Milletler tarafından düzenlenen Stockholm Konferansı ile dile getirilmiştir (Nurlu, 2014).

Koruma amaçlı, bir alanın sahip olduğu peyzaj özellikleri, florası, faunası ve halkın belirli bir süre için yararlanması amacıyla koruma altına alınması fikri Hollanda’da doğmuştur. 1576 yılında Orange Prensi ile Lahey Valisi, Hollanda’nın güneyinde yer alan Lahey Ormanı’nın değiştirilmeden korunması konusunda fikir birliğine varmışlardır (Ortaçeşme vd.,1998). 1864 yılında A.B.D.’de Sekoya (*Sequoia*) cinsi ağaçları korumak amacıyla, Kaliforniya’da devlet parkı olarak ayrılan dünyadaki ilk koruma alanı, Yosemite Ormanları’dır (Badur Özden, 2009). Bunun dışında dünyada sistemli olarak korunan ilk alan, 1872 yılında A.B.D’de milli park ilan edilen Yellowstone Milli Parkı’dır (Yücel ve Babuş, 2005).

1948 yılında Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization-UNESCO)’nun girişimi ile milli parklar ve doğa koruma hareketinin uluslararası düzeyde gelişmesi ve tartışılması amacıyla, Fransa’nın Fontainebleau kentinde “Uluslararası Doğa Koruma Birliği” (International Union for the Protection of Nature–IUPN) kurulmuştur. Birliğin adı, Atina kentinde 1958 yılında gerçekleştirilen 6. Genel Kurul toplantısı ile gerçekleştirilen “Uluslararası Doğa Koruma ve Doğal Hayatı Koruma Birliği” (International Union for a Conservation of Nature and Natural Resources-IUCN) olarak değiştirilmiştir. 1990 yılında, IUCN kısaltmasının kullanımı aynen kalarak yeni adı “Uluslararası Doğayı Koruma Birliği” (The World Conservation Union) olmuştur (IUCN, 2014).

Ülkemiz tarihinde ise, Cumhuriyetten önce Osmanlı Dönemi’nde doğanın korunması ile ilgili çalışmalar gerçekleştirilmiştir. İlk olarak Tanzimat Fermanı ile birlikte, 1939 yılında ormanların korunması amacıyla Ticaret Bakanlığı’na (Nezaret) bağlı Orman Müdürlüğü kurulmuştur. 1856 yılında çıkarılan “Arazi Kanunnamesi”nin 104. maddesinde ormanlar, ‘herkesin yararlanmasına özgü

alanlar' olarak kabul edilerek, kesilmeleri hiçbir denetime bağlanmadan ormanlar, herkesin ortak malı sayılmıştır. Osmanlı Devleti, 1870 yılında 'Orman Nizamnamesi'ni çıkararak, ormanları koruma altına almaya çalışmıştır. Bu çalışmaları; 1920 yılı ve 39 sayılı "Baltalık Kanunu", 1924 yılı ve 504 sayılı "Mevcut Bütün Ormanların İdaresi ve İşletilmeleri Hakkında Kanun" izlemiştir (Gümüş, 2014). Ormancılık ile ilgili daha kapsamlı kanun olan, 08.07.1937 gün ve 3116 sayılı "Orman Kanunu"dur. Kanunda, hem ormanların işletilmesi, hem de korunması ile ilgili esaslar yer almıştır. Ardından, 05.05.1937 tarihinde kabul edilen 3167 sayılı "Kara Avcılığı Kanunu" ile ülkemizde yabani olarak yaşayan faydalı ve zararlı hayvanların her türlü vasıta ile avlanmaları hüküm altına alınmıştır.

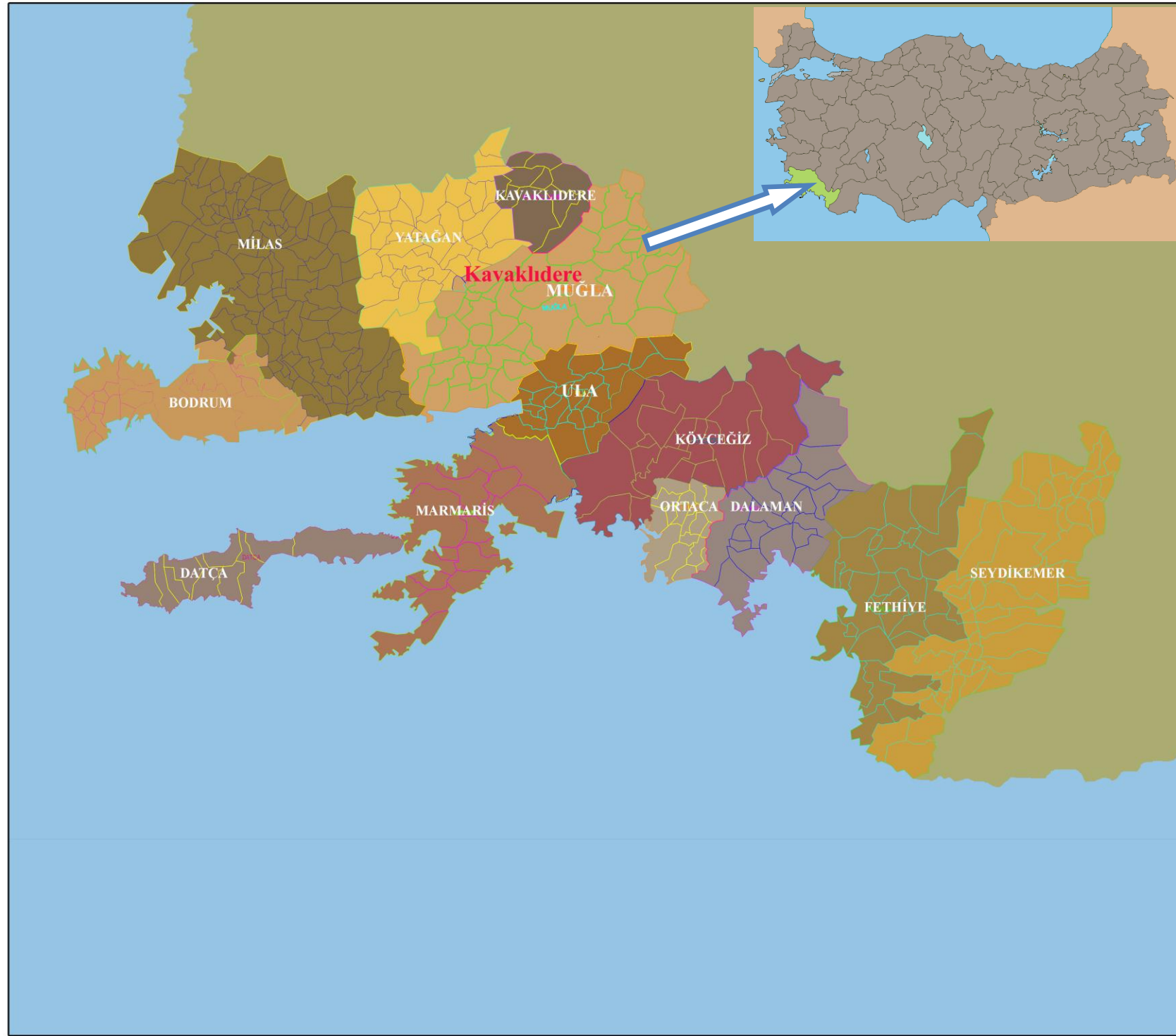
Ülkemizde milli park, tabiat parkı, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları, 31.08.1956 tarih ve 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 25. maddesi ile uygulama alanında tanımlanmıştır. Bu maddeye göre; Orman Genel Müdürlüğü; mevkii ve özelliği dolayısıyla lüzum göreceği ormanları ve orman rejimine giren sahaları; bilim ve fennin istifadesine tahsis etmek, tabiatı muhafaza etmek, yurdun güzelliğini sağlamak, toplumun çeşitli spor ve dinlenme ihtiyaçlarını karşılamak, turistik hareketlere imkân vermek maksadıyla, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma sahaları ve orman mesire yerleri olarak ayırır, düzenler, yönetir ve gerektiğinde işletir veya işlettirir. Bu maddeye göre; 1958 yılında Yozgat Çamlığı, milli park olarak ilan edilmiştir.

Günümüzde, ülkemizde korunan alanlar; 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu (Resmi Gazete,1983a), 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu (Resmi Gazete, 2003), 6831 sayılı Orman Kanunu (Resmi Gazete,1956), 28962 sayılı Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği (Resmi Gazete, 2014) ve 2872 sayılı Çevre Kanunu (Resmi Gazete,1983b) ile yönetilmektedir. Bu mevzuatlar gereğince ülkemizde korunan; seksen adet yaban hayatı geliştirme sahası, yüz otuzbeş sulak alan, on altı özel çevre koruma bölgesi, elli sekiz muhafaza ormanı, yüz yedi tabiat anıtı, otuz bir tabiatı koruma alanı, yüz seksen dört tabiat parkı ve kırk milli park bulunmaktadır.

3. MATERİYAL ve YÖNTEM

3.1 Araştırma Alanının Tanımı

Araştırma alanı olarak, Muğla ili seçilmiştir. Türkiye'nin güneybatısında yer alan Muğla ili, yaklaşık 13.338 km² yüzölçümüne sahiptir. Aydın, Denizli, Burdur ve Antalya il sınırlarına komşu konumundadır. 660 metre rakımda yer alan il, engebeli ve dağlık yapısı ile Ege Denizi kıyısında (Şekil 3.1) 1484 km kıyı uzunluğunda yer almaktadır.

**MUĞLA İLİ
GENELİNDE
ÇALIŞMA ALANI
ARAŞTIRMA
ALANININ
TÜRKİYE'DEKİ
KONUMUNU
GÖSTERİR HARİTA**

**YASEMİN KOÇ
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**EGE ÜNİVERSİTESİ FEN
BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANA
BİLİM DALI
2015**

Şekil 3.1 Araştırma alanının konum haritası

Deniz kıyı uzunluğu, kara sınır uzunluğundan fazla olan ilde, kıyıları oldukça girintili-çukurludur (Şekil 3.1). İlin, kuzey ve kuzeydoğu sınırlarını çizmekte olan dağların önemli yükseklikleri, bölgenin genellikle Antalya-Burdur ve Denizli illeri ile bağlantısını güçleştirmektedir (T.C Başbakanlık Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 1998).

Araştırma alanı olarak seçilen ilin, Bodrum, Milas, Yatağan, Kavaklıdere, Menteşe, Ula, Marmaris, Datça, Köyceğiz, Ortaca, Dalaman, Fethiye ve Seydikemer olmak üzere on üç ilçesi bulunmaktadır.

Tarihi özellikleri: Antik Karya Bölgesi'nin en eski yerleşim yerlerinden biri olan Mobolla, başlangıçta Anadolu'nun yerli halkı Karyalıların, ardından kısmen ve kısa dönemler halinde tarihi sırasıyla; Mısır, Asur, İskit işgallerinin ve kıyılarda Helenistik kolonizasyonlar ile Medler ve Perslerin egemenliğinde kalmıştır (Balcı, 1992). 'Karya' isminin bölgeye M.Ö 3400 yıllarında gelen kavimlere önderlik etmiş 'Kar' isimli bir komutandan kaynaklandığı bilinmektedir. Kavimleri, Karya Bölgesine çok uzun bir süre nüfuz etmişlerdir. Knidos (Datça) ve Halikarnasos (Bodrum) ile başlayan Helen kolonizasyonu ile zamanla Daldala (Dalaman), Stratonikeia (Yatağan-Eskihisar), Nakrasa (Karakuyu), Akassos (Bozüyük) ve Fethiye çevresinde; Telmessos, Xantos (Kınık), Patara (Minare) ve Tlos (Eşen) kentleri kurulmuştur. Bölge daha sonra Makedonya Kralı II. Filipin'in oğlu Büyük İskender tarafından, Perslerdeki kargaşa sırasında Pers kardeşlerden Ada'ya verilmiştir. Ancak yine huzur sağlanamayınca Karya Bölgesi, uzun bir süre Bergama ve Roma egemenliğine geçmiş, Roma İmparatorluğu'nun parçalanmasıyla da, Bizans İmparatorluğu himayesine girmiştir (Eroğlu, 2011).

Muğla ili; 1284 yılı sonrasında Menteşe Beyliği, 1391 yılı sonrasında Osmanlı İmparatorluğu ve 1923 yılı sonrasında Türkiye Cumhuriyeti egemenliğinde bulunmuştur (Balcı,1992). Tarih boyunca farklı medeniyetlerin yaşadığı bu coğrafya, antik kentler ve tarihi eserlere sahiptir.

İklim ve bitki örtüsü: Muğla ilinde kışları ılık ve yağışlı; yazları kurak ve sıcak olan tipik Akdeniz iklimi görülür. Çizelge 3.1'de gösterildiği üzere, 1954-2013 yılları arasındaki aylara göre ortalama sıcaklık değerleri, T.C Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Meteoroloji Genel Müdürlüğü tarafından belirlenmiştir. Buna göre, en sıcak ayların Haziran, Temmuz, Ağustos; en düşük sıcaklıklara sahip ayların ise Aralık, Ocak, Şubat ayları olduğu görülmektedir. Yılın en düşük

sıcaklıklarına sahip olan Aralık, Ocak ve Şubat ayları; aynı zamanda ilin en çok yağış alan aylarıdır (Çizelge 3.2).

Çizelge 3.1: Muğla ili, 1954-2013 yılları arası ortalama sıcaklık değerleri (Meteoroloji Genel Müdürlüğü, 2015).

MUĞLA	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Ort.sıcaklık (°C)	5.5	6.1	8.6	12.4	17.6	22.9	26.3	26.1	21.6	15.9	10.5	7.0
Ort. maks. sıcaklık (°C)	10.0	11.0	14.3	18.6	24.3	29.8	33.4	33.6	29.3	23.1	16.6	11.4
Ortalama min. sıcaklık (°C)	1.6	1.9	3.6	6.9	11.2	16.2	19.6	19.6	15.1	10.1	5.7	3.2

Çizelge 3.2: 1954-2013 yılları arası ortalama yağış miktarı (Meteoroloji Genel Müdürlüğü, 2015)

MUĞLA	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
yağış miktarı ort.(kg/m ²)	227.1	181.1	117.3	68.8	45.9	20.6	6.8	6.7	17.4	66.9	135.8	267.9

Yağışların soğuk mevsimlerde toplanması ve belirgin bir yaz kuraklığının görülmesi Muğla ilinde doğal bitki örtüsü üzerinde etkili olmuştur. Akdeniz bitki örtüsünün yayılış gösterdiği alanda, kıyı uzunluğunun fazla oluşuna bağlı olarak denizel etkinin birçok alanda görülmesi ve bölgenin dağlık-engebeli oluşu, yağış ve nem miktarını arttırmaktadır. Denizin ve yükseltilerin yanı sıra, dağların kıyıya paralel uzanması denizel etkinin iç kesimlere ulaşmasını engellenmektedir.

Ülkemiz üç floristik bölgenin; Avusturya-Sibirya, İran-Turan ve Akdeniz bölgelerinin kesişme noktaları üzerindedir. Araştırma alanı, bu bölgelerden, Akdeniz Bitki Coğrafyası Bölgesi'nde yer almaktadır.

Muğla’da gerek iklim, gerekse toprak koşulları nedeni ile çeşitli doğal bitki örtüsü görülmektedir. Araştırma alanında; orman, maki, frigana ve kumul vejetasyonuna ait türler yaygın olarak bulunmaktadır. Ormanlarda özellikle *Pinus brutia* Ten. (Pinaceae) (kızılçam), *Pinus nigra* (Pinaceae) (karaçam), *Pinus pinea* L. (Pinaceae) (fıstıkçamı), *Cedrus libani* (Pinaceae) (sedir) türleri yayılış göstermektedir. Bölgenin endemik bitkisi olan ve bir başka türüne Güney Amerika’da rastlanan *Liquidambar orientalis* Mill. (Altingiaceae) (Anadolu sığıla ağacı), ülkemizde Muğla ili sınırları içinde Köyceğiz ile Marmaris ilçeleri civarında yayılış göstermektedir.

Arazi dağılımı: Toprak ve toprağın kullanım şekli ile tarımsal özellikleri dikkate alınarak araştırma alanının arazi kullanım durumu Çizelge 3.3’de gösterilmiştir. Çizelgede görüldüğü üzere; arazi kullanım durumunda en fazla alanı ‘orman yeri ve doğal alanlar’ın kapsaması nedeni ile korunan alan çalışmaları Muğla ili için büyük önem arz etmektedir.

Çizelge 3.3: Muğla ili arazi kullanım durumu (Muğla Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012).

ARAZİ KULLANIMI	Alan (ha)	Yüzde (%)
Yapay bölgeler	18,302.09	1,45635
Tarımsal alanlar	299,738.23	23,85488
Ormanlar ve doğal alanlar	922,497.66	73,40616
Sulak alanlar	4,478.80	0,35639
Su kütleleri	11,639.48	0,925619

Jeolojik yapı: Muğla ve çevresi, III. ve IV. zamanda yoğun tektonik hareketlerle alçalma ve yükselmelere uğradığından, yer yer ilk zaman ve I. zaman oluşumları açığa çıkmıştır. Yörenin çok engebeli oluşunda bu gelişmelerin payı büyüktür. III. zamanda Alp kıvrımlaşması sırasında, Toroslar ve Batı Anadolu Dağları oluşurken, il alanında yoğun tektonik hareketler yaşanmış çok sayıda çöküntü alanı ortaya çıkmıştır. Muğla ilinde; Dalaman, Ortaca ve Dalyan ovaları, Fethiye ilçesinde; Kumlu ve Bayat ovaları, Milas ilçesinde Yaşyer ve Tekfuranbarı ovaları, merkezde Muğla Ovası, Yeşilyurt Ovası, Bayır Ovası, Yatağan ilçesinde Bozöyük, Turgut ovaları, Milas ilçesinde Öden, Dörttepe,

Selimiye, Aaçlıhöyük ve Gereme ovaları, Bodrum ilçesinde Bitez, Akaalan, Karaova ovaları, Ula ilçesinde Gökova ve Kızılyaka ovaları, Köyceğiz ilçesinde Kargın ovası önemli düzlükleri oluşturmaktadır (T.C. Başbakanlık Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 1998).

Toprak Yapısı: İklim ve topoğrafya farklılıkları nedeniyle araştırma alanında farklı türde topraklar oluşmuştur. Toprak sınıflamalarından; zonal toprak türleri içinde bulunan ve yarı kurak iklim bölgelerindeki ayır arazisinin toprakları arasında yer alan kestane renkli toprak türü ile azonal toprak sınıfı içinde yer alan alüvyal, hidromorfik alüvyal ve kolüvyal toprak türleri (Toprak Bilimi, 2006), Muğla ilinde görülen toprak türlerindendir. Alüvyal topraklar; Muğla-Merkez, Ula, Marmaris, Köyceğiz, Dalaman, Ortaca, Fethiye, Bodrum, Milas, Seydikemer, Kavaklıdere ilçelerinde, hidromorfik alüvyal topraklar; Muğla-Merkez, Ula, Köyceğiz, Dalaman, Ortaca, Fethiye, Bodrum, Milas, Kavaklıdere, Seydikemer ilçelerinde, kestane rengi topraklar; Muğla-Merkez ve Yatağan ilçelerinde bulunmaktadır. Kolüvyal topraklar ise tüm ilçelerde görülmektedir (T.C Başbakanlık Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 1998).

Çizelge 3.4: Muğla ili ilçe nüfusları (TÜİK, 2015)

İLÇE	NÜFUS
Bodrum	152.440
Fethiye	145.643
Milas	132.445
Menteşe	102.414
Marmaris	88.621
Seydikemer	58.771
Yatağan	44.783
Ortaca	44.827
Dalaman	35.958
Köyceğiz	34.027
Ula	23.610
Datça	20.156
Kavaklıdere	10.814
TOPLAM	894.509

Araştırma alanının geçim kaynakları arasında; turizm, tarım, sanayi, balıkçılık ve madencilik faaliyetleri yer almaktadır. Muğla İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü verilerine göre Muğla ilini, 2014 yılında toplam 3.302.688 turist ziyaret etmiştir (Muğla Kültür Turizm Müdürlüğü, 2015). Bu sayı ilin, ilgi çeken bir turizm mekânı olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda, yerel halkın iş imkânları bulabileceği farklı bir sektörü oluşturmaktadır.

Muğla ilinde tarım sektöründe çalışan kişi sayısı, TÜİK (2013) verilerine göre; 2013 yılı Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı olan 28.242'dir. Halkın bir diğer geçim kaynağı olan hayvancılık sektöründe ise, 180.480 büyükbaş ve 322.538 küçükbaş hayvanın varlığı belirlenmiştir (TÜİK, 2013).

Bölge ekonomisine katkı sağlayan bir diğer sektör olan madencilik sektöründe; özellikle mermer, feldispat, krom, grafit, kuvars, zımpara taşı, dolomit ve mika madenleri bölgede yer alan madenler arasındadır (MTA, 2010). Bunların arasından, mermer ve kömür madenlerinin işletilmesi ağırlıklı olarak ekonomik değer taşımaktadır.

3.2 Materyal

Araştırmanın ana materyalini Muğla ilinde yer alan korunan alanlar oluşturmaktadır. Araştırma sürecinde Muğla ili kapsamında korunan alanlar konusu ile ilgili basılmış yazılı kaynaklar yanında internet veritabanları ve web sitelerinde yer alan kaynaklardan, kamu kurum ve kuruluşlar ile yapılan görüşmelerden elde edilen bilgiler, araştırma alanına ait haritalardan ve araziden çekilen fotoğraflar çalışmanın diğer materyallerini oluşturmaktadır.

Yetkili kurumlarca hazırlanmış olan; Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Stratejisi ve Eylem Planı (2007), Muğla İli Doğa Turizmi Master Planı (2013-2023), Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Stratejisi ve Eylem Planı (2007), Çevre Durum Raporu (2012) ve korunan alanlar ile ilgili Resmi Gazete'den ilgili mevzuatlar incelenmiştir.

Araştırma alanı olarak seçilen Muğla ili, farklı flora ve fauna türleri, yer şekilleri oluşumu ve kültürel özellikleri ile önem arz eden bir arazide yer almaktadır. Bu nedenle, Muğla ilinin birçok ilçesinde koruma altına alınmış alan bulunmaktadır. Bunlar; milli parklar, tabiat parkları, tabiat koruma alanları, tabiat anıtları, yaban hayatı geliştirme sahaları, muhafaza ormanları, sulak alanlar ve özel çevre koruma alanları olarak koruma statüsünde yer alırlar.

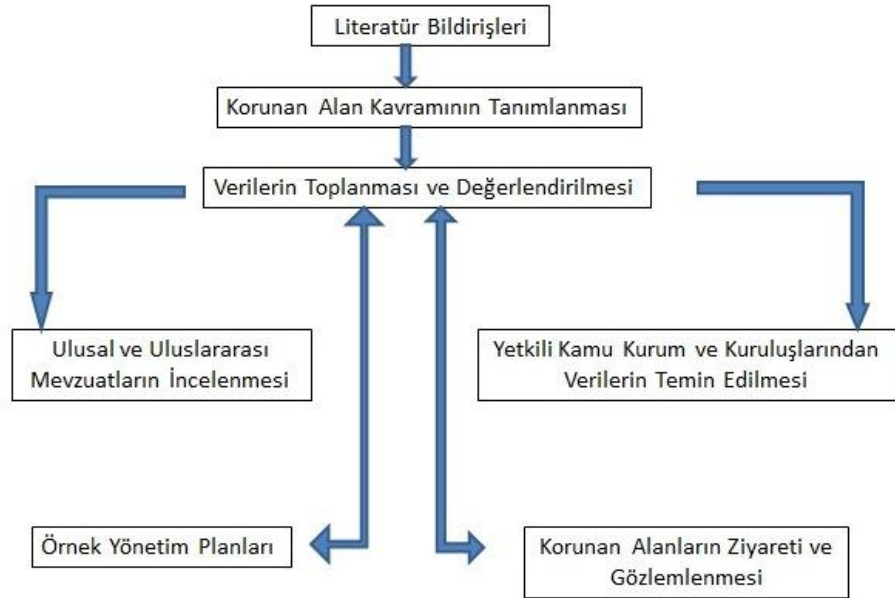
Araştırma alanında, T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı'nın kontrolünde olan onbir tabiat parkı, iki yaban hayatı geliştirme sahası, yedi sulak alan, bir örnek avlak ile T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın kontrolünde dört adet Özel Çevre Koruma (ÖÇK) Bölgesi bulunmaktadır.

Çizelge 3.5: Muğla ilinde korunan alan statüsünde bulunan alanlar

Koruma Statüsü	Korunan Alanın Adı
MİLLÎ PARKLAR	Marmaris Milli Parkı Saklık Kent Milli Parkı
TABİAT PARKLARI	Bafa Gölü Tabiat Parkı Usluk Tabiat Parkı Güvercinlik Tabiat Parkı Kovanlık Tabiat Parkı Çubucak Tabiat Parkı İnkbükü Tabiat Parkı Çetibeli Tabiat Parkı Katrancı Tabiat Parkı Küçük Kargı Tabiat Parkı Ömer Eşen Tabiat Parkı Ölüdeniz-Kıdrak Tabiat Parkı
TABİAT KORUMA ALANLARI	Sırtlandığı Halep Çamı Tabiatı Koruma Alanı Kartal Gölü Tabiat Koruma Alanı
TABİAT ANITLARI	Bayır Servi Ağacı Tabiat Anıtı Bayır Çınarı Tabiat Anıtı Bitez Yalısı Zeytin Ağacı Tabiat Anıtı Söğüt Köyü Tabiat Anıtı Ulu Meşe Tabiat Anıtı
YABAN HAYATI GELİŞTİRME SAHALARI VE AVLAKLAR	Köyceğiz Yaban Hayatı Geliştirme Sahası Yılanlı Çakmak Yaban Hayatı Geliştirme Sahası Boğaziçi Örnek Avlağı
SULAK ALANLAR	Dalaman Sulak Alanı Dalyan Sulak Alanı Köyceğiz Gölü Sulak Alanı Metruk Tuzla ve Güllük Deltası Sulak Alanı Girdev Gölü Sulak Alanı Gölköy Sulak Alanı Sulak Alanı Bafa Gölü Sulak Alanı
ÖZEL ÇEVRE KORUMA ALANLARI	Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Alanları Gökova Özel Çevre Koruma Alanları Fethiye-Göcek Özel Çevre Koruma Alanları Köyceğiz-Dalyan Özel Çevre Koruma Alanları
MUHAFAZA ORMANLARI	Aksaz-Karaağaç Muhafaza Ormanı

3.3 Yöntem

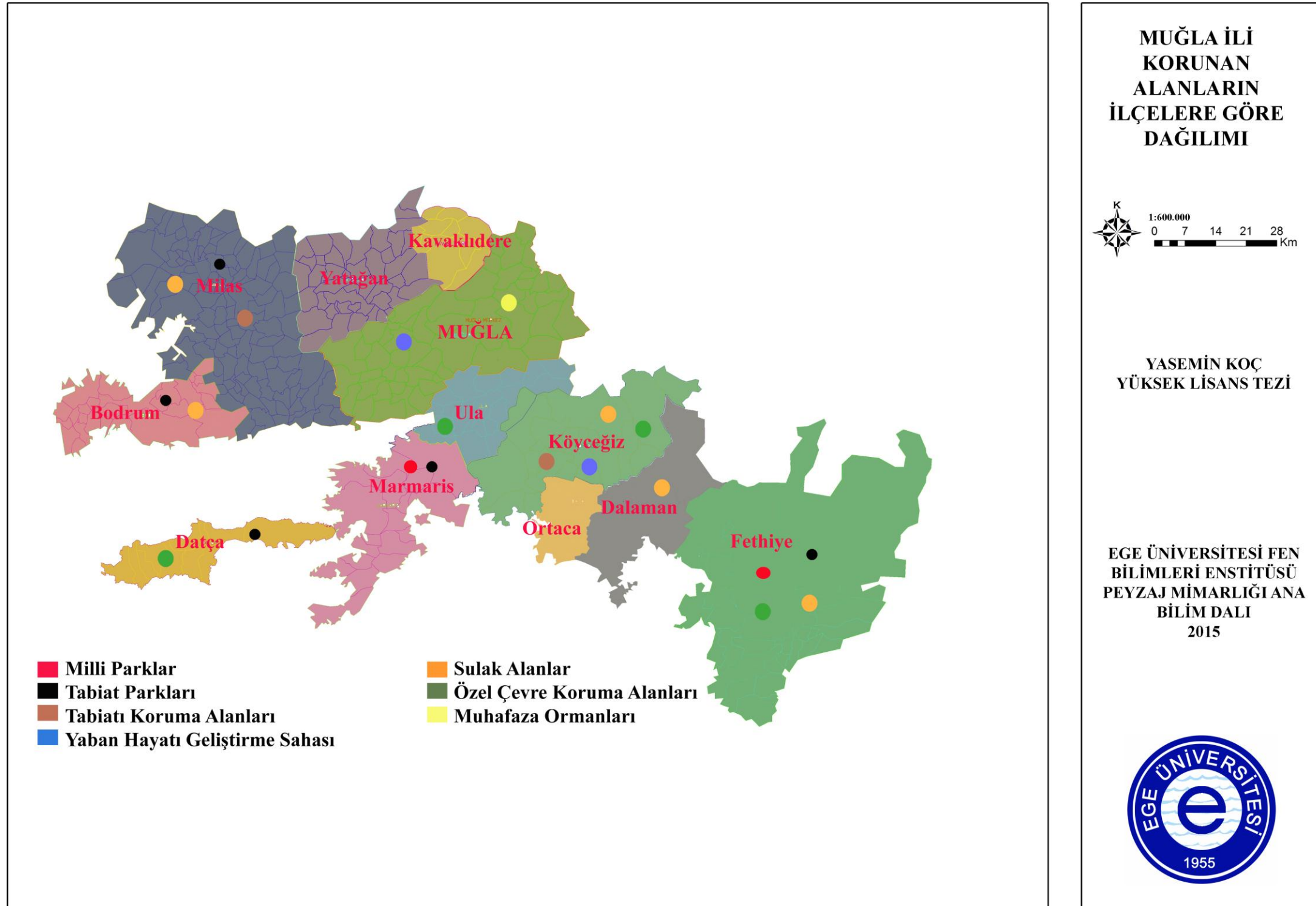
Çalışmanın amacı, ülkemizde Muğla ili örneğinde korunan alanları koruma statüleri kapsamında incelemek ve korunan alan yönetim planlarına yönelik olarak veri sağlamaktır. Doğal ve kültürel değerler yönünden zenginliğe sahip olan ülkemizde, söz konusu değerlerin korunması yönünde çalışmalar yürütülmektedir. Bu çalışmada ise; gerek Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN) gerekse diğer kurum ve kuruluşlarca belirlenmiş olan koruma statüleri kapsamında Muğla ili örneğinde, korunan alanları incelemek ve yönetim planlarına altlık oluşturacak verileri bir araya getirmek amacıyla Şekil 3.2’de araştırmanın yöntem ve süreci gösterilmiştir.

Şekil 3.2 Araştırma yöntem ve süreci

Muğla ilinde korunan alanlar ve çevreleri ile ilgili doğal, kültürel ve sosyo-ekonomik yapılarına yönelik, ilgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından gerçekleştirilmiş ve devam eden araştırmalara ilişkin yazılı ve görsel kaynaklar temin edilmiştir. Alanlara ilişkin verilerin değerlendirilmesi; daha önceden yapılmış araştırma verileri ile bizzat korunan alanlarda yapılan alan incelemeleri birlikte ele alınarak oluşturulmuştur.

Muğla Kadastro İl Müdürlüğü Muğla iline ait 1:600.000 ölçekli haritalar üzerinde korunan alanların dağılımı belirlenmiştir (Şekil 3.3).

Şekil 3.3 Muğla ili korunan alanların ilçelere göre dağılımı

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, T.C Orman ve Su İşleri Bakanlığı Muğla Orman Bölge Müdürlüğü, T.C. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Kültür Varlıkları Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü, T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, T.C. Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, Fethiye Belediyesi ile Marmaris ve Milas Doğa Koruma ve Milli Parklar Mühendisliklerinden gerek sözlü, gerekse yazılı kaynak olarak araştırma konusuna ve araştırma alanına ait bilgiler alınmıştır.

Araştırma alanına ait verilerin oluşturulmasında; biyoçeşitlilik, doğallık, eşî bulunmama, kültürel ve tarihsel değer niteliği, ender olma, tehdit altında olması gibi bu ölçütler dikkate alınarak çalışmalar yürütülmüştür. Bu kaynak değerlerin korunan alan değerlendirme çalışmalarında yer aldığı görülmüştür. Alanlara ait yönetim planları, kamu kurum ve kuruluşların stratejik planları, mevzuat analiz edilmiştir. Aynı zamanda korunan alan statüsünde bulunan bu alanlar bizzat ziyaret edilerek, kaynak değerleri gözlemlenmiş ve fotoğraflanmıştır.

Araştırmada milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları, sulak alanlar, özel çevre koruma bölgeleri ve benzeri koruma statüsü bulunan alanlara ilişkin gözlem, inceleme ve değerlendirmeler Muğla İli örneğinde gerçekleştirilmiştir.

Araştırma alanında yer alan korunan alan statüleri, T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın yetkilerine giren alanlar ile ulusal ve uluslararası mevzuata göre korunan alanlar dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Bu alanlardan sorumlu yetkili bakanlıkların, taşra teşkilatındaki yetkili çalışanları ile görüşmeler yapılmıştır.

4. BULGULAR

Araştırmada, araştırma alanını oluşturan Muğla ili korunan alanları, koruma statülerine göre incelenmiş ve flora, fauna, endemik tür özellikleri gibi doğal kaynak değerleri yanında, kültürel ve arkeolojik değerleri açısından aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

4.1 Milli Parklar

Muğla ilinde Marmaris Milli Parkı ve Saklıkent Milli Parkı olmak üzere iki milli park bulunmaktadır.

4.1.1 Marmaris Milli Parkı

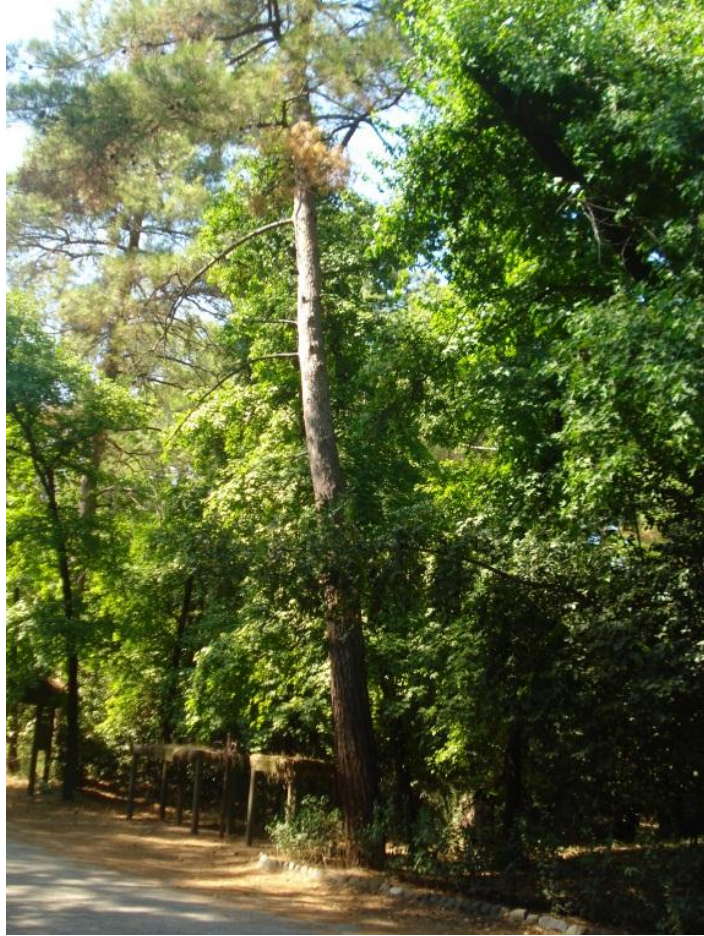
Muğla ili Marmaris ilçesi sınırları içinde yer alan Marmaris Milli Parkı, 08.03.1996 tarihinde milli park olarak ilan edilmiştir. Yüzölçümü 29.206 hektar olan milli park aynı zamanda, Önemli Kuş Alanı (ÖKA), Önemli Doğa Alanı (ÖDA) ve Önemli Bitki Alanı (ÖBA)'dır (Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 2014b). Milli park, Ege Denizi kıyısında yer almaktadır (Şekil 4.1). Alanın doğal, kültürel ve arkeolojik özellikleri bakımından zenginliği, özellikle endemik tür olan *Liquidambar orientalis* Mill. (Akdeniz sığla ağacı) (Altingiaceae) ormanları, milli park olarak ilanında rol oynamıştır.

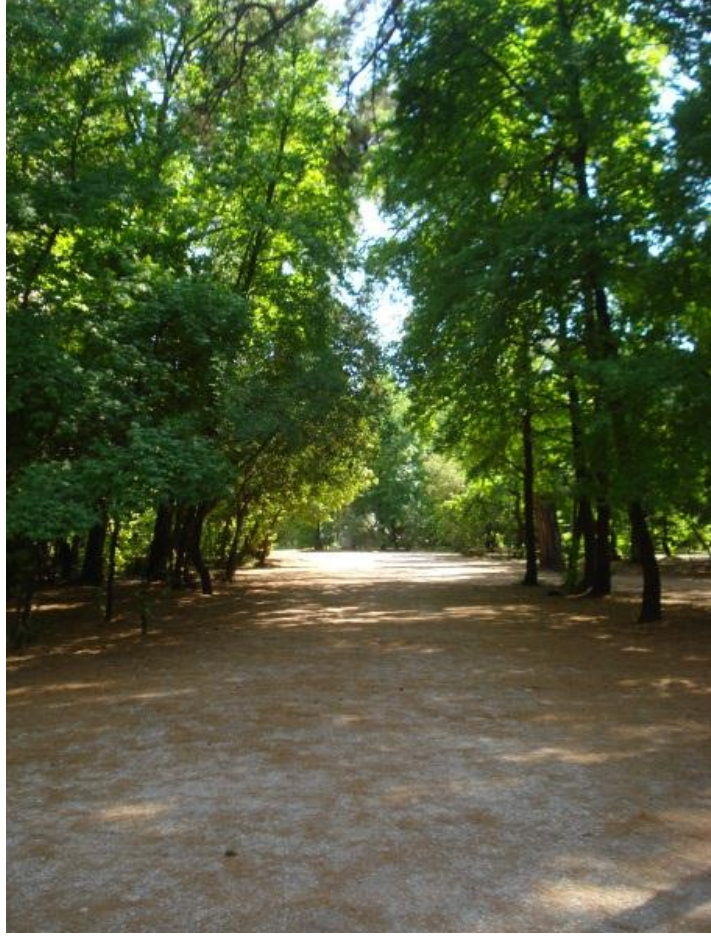
Şekil 4.1 Marmaris Milli Parkı sahil kesiminden bir görünüm.

Tipik Akdeniz bitki örtüsünün dağılım gösterdiği milli park alanında; orman, maki, frigana ve kıyı kumul vejetasyonuna ait türler gözlenmiştir. Milli

parkın önemli bir bölümünü kaplayan orman vejetasyonu elemanları; *Pinus brutia* Ten. (Pinaceae) (kızılçam), *Liquidambar orientalis* Mill. (Altingiaceae) (Anadolu sığla ağacı) ve *Cupressus sempervirens* L. (Cupressaceae) (Akdeniz servisi)'dir (Şekil 4.2). Milli park sınırları içerisinde yer alan *Liquidambar orientalis* Mill. (Altingiaceae) (Anadolu sığla ağacı), dünyada yalnızca ülkemizde Muğla ili çevresinde yetişen endemik bir türdür (Marmaris DKMP Mühendisliği, 2012) (Şekil 4.3). Tütün yağı, özellikle ecza sanayiinde ilaç ve parfüm yapımında kullanılmaktadır.

Şekil 4.2 Marmaris Milli Parkı orman vejetasyonu.

Şekil 4.3 Marmaris Milli Parkı *Liquidambar orientalis* Mill. (Akdeniz sığla ağacı) ormanı.

Milli park sınırları içerisinde maki vejetasyonundan, *Olea europea* var. *europea* (Oleaceae) (yabani zeytin), *Nerium oleander* L. (Apocynaceae) (zakkum), kumul vejetasyonundan ise *Juncus effusus* L. (Juncaceae) (hasır otu) türleri gözlenmiştir (Şekil 4.4).

Şekil 4.4 Marmaris Milli Parkı kıyı kumul vejetasyonu.

Milli park sahip olduğu doğal bitki örtüsü ile çeşitli fauna türlerine barınma, beslenme ve üreme alanları oluşturmaktadır. Milli parkta, *Rupicapra rupicapra* (Bovidae) (Çengel boynuzlu dağ keçisi), *Sus scrofa* (Suidae) (yaban domuzu), *Larus ridibundus* (Laridae) (karabaş martı), *Alectoris chukar* (Phasianidae) (kımalı keklik), *Phoenicurus ochruros* (Muscicapidae) (kara kızilkuyruk) ve *Caracal caracal* (Felidae) (karakulak) bulunan fauna türlerindendir (T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 2014a).

Milli park alanı içinde yer alan eski çağlardan günümüze kalan ve sit alanı statüsünde olan arkeolojik kalıntılar; Amos Harabeleri (I. ve III. derece arkeolojik sit alanı), Physkos Antik Kenti (I. derece arkeolojik sit alanı) (Şekil 4.5) ve Gavur Sancağı (I. derece arkeolojik sit alanı) bulunmaktadır (Marmaris DKMP Mühendisliği, 2012).

Şekil 4.5 Physkos Antik Kenti

4.1.2 Saklıkent Milli Parkı

Muğla ili Fethiye ilçesinde yer alan Saklıkent, 06.06.1996 tarihinde milli park olarak ilan edilmiştir. Saklıkent Milli Parkı, 12.390 hektar yüzölçümüne sahiptir (Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 2014b). Saklıkent'te yer alan uzun, derin ve dar kanyon, kayalardan çıkan soğuk su ve çeşitli türlerin bulunduğu bitki örtüsü, alanın milli park ilan edilmesinde rol oynamıştır (Şekil 4.6).

Şekil 4.6 Saklıkent Milli Parkı kanyonu.

Saklıkent Kanyonu, Eşen Çayı'nın bir kolu üzerinde uzanan ve dik vadi yamaçlarına sahip bir alandır. Kanyon iki havza arasında uzanan bir boğaz görüntüsündedir. Kanyonda, Eşen Çayı ile aynı yönde uzanan Akdağ bulunmaktadır. Akdağ'ın etekleri, karstik tünellerin çökmesi sonucu oluşmuştur ve Saklıkent Kanyonu'nu meydana getirmiştir (Şekil 4.7). Kanyonun içerisinde Eşen Çayı'nın kollarından Karaçay akmaktadır (Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 2014a).

Şekil 4.7 Saklıkent Kanyonu, Eşen Çayı.

Milli park, günümüzde turizme açılmış bir alandır. Kanyona girişte sol yamaçtaki kayalara bağlanmış tahta bir iskeleden girilmektedir. Yürüyerek giriş yapılan iskelenin bitiminde, büyük bir çağlayan ile karşılaşmaktadır. Düzlüğün arkasında yamaçlardan küçük çağlayanlar halinde sular akmaktadır. Kanyonun yamaçlarında, birbirlerinden farklı yüksekliklerde mağaralar bulunmaktadır.

Milli park alanında orman formasyonu; *Pinus brutia* Ten. (Pinaceae) (kızılçam), *Pinus nigra* (Pinaceae) (karaçam) ve *Cedrus libani* (Pinaceae) (sedir) ağaçlarından meydana gelmektedir. Bunlar korunan alandaki jeomorfolojik basamakların bulunduğu yükseltiye göre sırasıyla *Pinus brutia* Ten. (Pinaceae) (kızılçam), *Pinus nigra* (Pinaceae) (karaçam) ve *Cedrus libani* (Pinaceae) (sedir) şeklinde sıralanmaktadır (Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 2014a).

4.2 Tabiatı Koruma Alanları

Muğla ilinde Sırtladağı- Halep Çamı Tabiatı Koruma Alanı ile Kartal Gölü Tabiatı Koruma Alanı olmak üzere iki tabiatı koruma alanı bulunmaktadır.

4.2.1 Sırtladağı-Halep Çamı Tabiatı Koruma Alanı

Muğla ili Milas ilçesinde yer alan Sırtladağı- Halep Çamı Tabiatı Koruma Alanı, 17.08.1988 tarihinde tabiatı koruma alanı olarak ilan edilmiştir. Koruma

altındaki bu bölge, 731 hektar alan kaplamaktadır (Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 2014b). *Pinus halepensis* (Pinaceae) (Halep çamı); Milas ve Bodrum ilçeleri arasında Güvercinlik Körfezi civarında, Sırtlandağı'nda *Pinus brutia* Ten. (Pinaceae) (kızılçam) türleri ile birlikte karışık olarak ormanlık alan oluşturmaktadır (Şekil 4.8).

Şekil 4.8 Sırtlandağı-Halep Çamı Tabiatı Koruma Alanı.

Ülkemizde az rastlanan bir tür olan *Pinus halepensis* (Pinaceae) (Halep çamı) (Şekil 4.9) Türkiye'deki nadir yayılış alanlarından biri olarak Sırtlandağı'nda yer almaktadır. Farklı bölge ekosistemiyle bu alan, zengin bir yaban hayatı potansiyeline sahiptir.

Şekil 4.9 *Pinus halepensis* (Halep çamı).

Tabiatı koruma alanı; *Pinus halepensis* (Pinaceae) (Halep çamı) başta olmak üzere *Pinus brutia* Ten. (Pinaceae) (kızılçam), *Quercus ilex* (Fagaceae) (pırnal meşesi) (Şekil 4.10), *Olea europea* var. *europea* (Oleaceae) (yabani zeytin) (Şekil 4.11), *Laurus nobilis* (Lauraceae) (defne), *Cistus* sp. (Cistaceae) (laden), *Arbutus andrachnea* (Ericaceae) (dağ çileği) ve *Juniperus nana* (Cupressaceae) (ardıç) türlerinin oluşturduğu bitki örtüsüne sahiptir.

Şekil 4.10 *Quercus ilex* (pırnal meşesi).

Şekil 4.11 *Olea europea* var. *europea* (yabani zeytin).

4.2.2 Kartal Gölü Tabiatı Koruma Alanı

Muğla ili, Köyceğiz ilçesine bağlı bulunan alan 23.12.1994 tarihinde tabiatı koruma alanı olarak ilan edilmiştir. Koruma alanı 1.343 hektar alan kaplamaktadır (DKMP Genel Müdürlüğü, Muğla Şube Müdürlüğü, 2014). Gölün etrafında yer alan yaşlı *Pinus nigra* (Pinaceae) (karaçam) ormanları (Şekil 4.12), alanın tabiatı koruma alanı ilan edilmesinde kaynak değeri oluşturmaktadır.

Şekil 4.12 Kartal Gölü Tabiatı Koruma Alanı.

4.3 Tabiat Parkları

Araştırma alanı olarak seçilen Muğla ilinde onbir adet tabiat parkı bulunmaktadır (Çizelge 4.1).

Çizelge 4.1 Muğla ilinde yer alan tabiat parkları (T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 2013)

Tabiat Parkı	İlçe	Alan (ha)	Tescil tarihi
Bafa Gölü	Milas	11.842	08.07.1994
Ölüdeniz- Kıdrak	Fethiye	1020	01.12.1983
Usluk	Bodrum	14	11.07.2011
Güvercinlik	Milas	3	11.07.2011
Kovanlık	Datça	4	11.07.2011
Çubucak	Marmaris	21	11.07.2011
İnbükü	Marmaris	36	11.07.2011

Tabiat Parkı	İlçe	Alan (ha)	Tescil tarihi
Çetibeli	Marmaris	5	11.07.2011
Katrancı Koyu	Fethiye	21	11.07.2011
Küçük Kargı	Fethiye	15	11.07.2011
Ömer Eşen	Fethiye	4	11.07.2011

4.3.1 Bafa Gölü Tabiat Parkı

Muğla ili Milas ilçesine bağlı bulunan Bafa Gölü, 08.07.1994 tarihinde tabiat parkı ilan edilmiştir. 11.842 hektar alanı kapsayan korunan alan sınırları içinde Bafa Gölü yer almaktadır (Şekil 4.13) Bafa Gölü, tabiat parkı aynı zamanda Önemli Kuş Alanı (ÖKA) olarak yer almaktadır (Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 2014a).

Bafa Gölü ve çevresinin, tabiat parkı ilan edilmesinde etkili olan kaynak değerleri; Orchidaceae familyasının türleri ile endemik tür olan *Verbascum pinardii* (Scrophulariaceae) (Sığır kuyruğu) bitkisinin varlığı ve alanın Önemli Kuş Alanı (ÖKA) olmasıdır.

Şekil 4.13 Bafa Gölü Tabiat Parkı.

Bafa Gölü'nün su seviyesi ve alanı mevsimlere göre değişiklik göstermektedir. Gölün beslenmesi, göl alanına düşen yağışlar, akarsular ve Büyük Menderes Nehri ile olan bağlantı kanalıyla olmaktadır. Eskiden Ege Denizi'nin bir koyu olan Bafa Gölü'nün, Büyük Menderes nehri tarafından taşınan alüvyonlarla

denizle olan bağlantısı kesilmiş ve bu koy bir lagün haline dönüşmüştür (T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 2013; Atak et al.,2012).

Şekil 4.14 Bafa Gölü'nde adalar

Bafa Gölü üzerinde küçük adalar bulunmaktadır (Şekil 4.14). Bir adanın üzerinde Meryem Ana'ya adanarak yapıldığı belirtilen bir manastır bulunmaktadır. Ayrıca göl ve çevresinde; Euromos Zeus Tapınağı, Endymion Kutsal Alanı, Yediler Manastırı, Latmos (Herakleia) Antik Tiyatrosu yer almaktadır (Akarca, 1954).

Akdeniz iklimi etkisinde olan Bafa Gölü Tabiat Parkı, Akdeniz bitki örtüsü ile temsil edilmektedir. Göl çevresinin büyük bir kısmı *Olea europea* var. *europea* (Oleaceae) (yabani zeytin) ağaçları ve taşlık alanlarla kaplıdır (Şekil 4.15). *Pinus pinea* L. (Pinaceae) (Fıstık çamı) ve *Pinus brutia* Ten. (Pinaceae) (kızılçam) ağaçları alanda yaygın olarak bulunmaktadır.

Şekil 4.15 Bafa Gölü Tabiat Parkı'nda zeytin ağaçları

Bafa Gölü ve çevresinde farklı türde orkideler ve *Thymbra spicata* (Lamiaceae) (kara kekik), *Lavandula officinalis* (Labiatae) (lavanta) türleri

gözenmiştir. Orkideler tropikal bölge bitkisi olduğu için bölgenin yüksek ısıya sahip olması, bitkiye uygun ortamı oluşturmaktadır. Bölgede yetişen orkide (salep) türleri arasında; *Anacamptis pyramidalis* (Orchidaceae) (Çam salebi), *Ophrys speculum* (Orchidaceae) (ayna salebi), *Ophrys umbilicata* (Orchidaceae) (göbekli salep), *Ophrys iricolor* (Orchidaceae) (alkım salebi), *Ophrys lutea* ssp. Minör (Orchidaceae) (sarı salep), *Ophrys fusca* (Orchidaceae) (kedigözü), *Orchis anatolica* (Orchidaceae) (Anadolu salep otu), *Orchis sancta* (Orchidaceae) (pürin çiçeği), *Orchis italica* (Orchidaceae) (tavşan topuğu), *Orchis coriophora* (Orchidaceae) (çem salebi) yer almaktadır (Türkiye Bitkileri Veri Servisi, 2013).

Verbascum pinardii (Scrophulariaceae) (Sığır kuyruğu), tabiat parkı alanında Beşparmak Dağları'nda yaygın olarak görülen ve tıbbi olarak faydalanılan endemik bir türdür. Bol miktarda nektar içeren çiçekleri, bal arılarını bitkiye çekerek alanın ekolojik dengesine katkıda bulunur (Kavaklı ve Tüfekçi, 2013).

Bafa Gölü Tabiat Parkı, karasal ve sucul canlılar için önemli beslenme, yuvalanma ve barınma alanlarına sahiptir. Göl ve içerisindeki adalar, su kuşları açısından önemli alanlardır (Şekil 4.16).

Şekil 4.16 Bafa Gölü Tabiat Parkı kumul alanları

Önemli Kuş Alanı (ÖKA) olarak yer alan göl ve çevresi, kışlamak üzere gelen göçmen kuş türlerinin barınma alanıdır. Yaklaşık 210 çeşit kuş türü bulunan bu alanda yaşayan kuş türlerinin bir kısmı dünyada nesli tehlike altında olan türlerdir. Bunlardan bazıları; *Microcarbo pygmeus* (Phalacrocoracidae) (Küçük Karabatak), *Haliaeetus albicilla* (Accipitridae) (Deniz kartalı), *Egretta garzetta* (Ardeidae) (küçük akbalıkçıl), *Ardea cinerea* (Ardeidae) (gri balıkçıl), *Ciconia ciconia* (Ciconiidae) (Beyaz leylek), *Falco peregrinus* (Falconidae) (Gökdoğan), *Ixobrychus minutus* (Ardeidae) (Küçük balaban), *Ardeola ralloides* (Ardeidae)

(Alaca balıkçıl), *Ardea purpurea* (Ardeidae) (Erguvani balıkçıl), *Circaetus gallicus* (Accipitridae) (Yılan kartalı), *Tadorna ferruginea* (Anatidae) (Angıt), *Circus aeruginosus* (Circinae) (Saz delicesi), *Buteo rufinus* (Accipitridae) (Kızıl şahin), *Halcyon smyrnensis* (Halcyonidae) (İzmir yalı çapkını), *Ceryle rudis* (Cerylidae) (Alaca yalı çapkını) ve *Falco naumanni* (Falconidae) (Küçük kerkenez)'dir (Kavaklı ve Tüfekçi, 2013).

4.3.2 Usuluk Tabiat Parkı

Muğla ili Bodrum ilçesinde yer alan Usuluk, 11.07.2011 tarihinde tabiat parkı ilan edilmiştir. Usuluk Tabiat Parkı, 14 hektar alan kaplamaktadır. Bern Sözleşmesi (Avrupa Yaban Hayatı ve Yaşama Ortamlarını Koruma Sözleşmesi) EK- III listesine göre bu tabiat parkında; *Lepus capensis* (Leporidae) (Yabani Tarla Tavşanı), *Mustela nivalis* (Mustelidae) (Gelincik), *Martes martes* (Mustelidae) (ağaç sansarı) korunan fauna türleri listesinde yer almaktadır (Resmi Gazete, 1984c).

Alanda Akdeniz iklim özellikleri görülmektedir. Genellikle *Pinus brutia* Ten. (Pinaceae) (kızılçam) ağaçlarının orman vejetasyonunu oluşturduğu tabiat parkında, *Arbutus andrachne* (Ericaceae) (sandal), *Olea europea* var. *europea* (Oleaceae) (yabani zeytin), *Quercus ilex* (Fagaceae) (pırnal meşesi) gözlenen maki vejetasyonu türlerindendir.

4.3.3 Güvercinlik Tabiat Parkı

Muğla ili Milas ilçesine bağlı bulunan Güvercinlik Koyu, 11.07.2011 tarihinde tabiat parkı ilan edilmiştir. Güvercinlik Tabiat Parkı, 3 hektar alan kaplamaktadır. *Pinus brutia* Ten. (Pinaceae) (kızılçam) ormanları ile kaplı olan Bodrum-Milas arasındaki bu alan, panoramik günbatımı manzarası ile farklı bir peyzaj güzelliğine sahiptir. Bu özelliği, alanın tabiat parkı olmasında kaynak değerini oluşturmuştur.

4.3.4 Kovanlık Tabiat Parkı

Muğla ili Datça ilçesinde yer alan Kovanlık, 11.07.2011 tarihinde tabiat parkı ila edilmiştir. Kovanlık Tabiat Parkı, 4 hektar alan kaplamaktadır. Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi ve II. derece doğal sit alanları içerisinde kalmaktadır (T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar

Şube Müdürlüğü, 2013). *Pinus brutia* Ten. (Pinaceae) (kızılçam) ve *Thymbra spicata* (Lamiaceae) (kara kekik) maki florası ile kaplı olan alanın koy manzarası tabiat parkının kaynak değerini oluşturmaktadır. Tabiat parkı, turizme açılmış bir alan olarak kullanımdadır.

4.3.5 Çubucak Tabiat Parkı

Muğla ili Marmaris ilçesine bağlı bulunan alan, 11.07.2011 tarihinde tabiat parkı ilan edilmiştir. 21 hektar alanda yer alan Çubucak Tabiat Parkı, Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesine I. derece doğal sit alanları içerisinde kalmaktadır (T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü, 2013). *Liquidambar orientalis* Mill. (Altingiaceae) (Anadolu sığla ağacı) endemik türü ile *Pinus brutia* Ten. (Pinaceae) (kızılçam), *Myrtus communis* (Myrtaceae) (mersin) ve *Laurus nobilis* (Lauraceae) (defne) florası alanın tabiat parkı ilan edilmesinde kaynak değerini oluşturmaktadır. Çubucak Tabiat Parkı, kamp alanı olarak kullanılmakta ve turizme açılmış durumdadır.

4.3.6 İnbükü Tabiat Parkı

Muğla ili Marmaris ilçesine bağlı bulunan İnbükü, 11.07.2011 tarihinde tabiat parkı ilan edilmiştir. İnbükü Tabiat Parkı, 36 hektar alan kaplamakta ve Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi ve I. derece doğal sit alanları içerisinde kalmaktadır (T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü, 2013). İnbükü, Çökertme ve Mağara koyu olmak üzere üç koydan oluşan tabiat parkı turizme açılmış alanlar olarak kullanılmaktadır. *Liquidambar orientalis* Mill. (Altingiaceae) (Anadolu sığla ağacı) endemik türü ile *Pinus brutia* Ten. (Pinaceae) (kızılçam) ormanları tabiat parkının kaynak değerini oluşturmaktadır.

4.3.7 Çetibeli Tabiat Parkı

Muğla ili Marmaris ilçesine bağlı bulunan alan, 11.07.2011 tarihinde tabiat parkı ilan edilmiştir. Çetibeli Tabiat Parkı, 5 hektar alan kaplamaktadır. Alanın tabiat parkı ilanında, *Liquidambar orientalis* Mill. (Altingiaceae) (Anadolu sığla ağacı) türünün doğal yayılış göstermesi etkili olmuştur. Turizme açılmış alan olarak kullanılmaktadır.

4.3.8 Katrancı Tabiat Parkı

Muğla ili Fethiye ilçesinin Yanıklar köyünde yer alan Katrancı, 11.07.2011 tarihinde tabiat parkı ilan edilmiştir. 21 hektar alan kaplayan Katrancı Tabiat Parkı, Fethiye-Göcek Özel Çevre Koruma alanı içerisinde kalmakta ve III. derece doğal sit alanıdır (Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü, 2013). Denize kıyısı bulunan alan, turizme alanıolarak kullanılmaktadır. Alanda yer alan ve endemik tür olan *Liquidambar orientalis* Mill. (Altingiaceae) (Anadolu sığla ağacı) Katrancı'nın tabiat parkı ilan edilmesinde etkili olmuştur. Ayrıca *Pinus brutia* Ten. (Pinaceae) (kızılçam), *Myrtus communis* (Myrtaceae) (mersin), *Eucalyptus camaldulensis* (Myrtaceae) (okaliptüs ağacı), *Platanus orientalis* (Platanaceae) (doğu çınarı), *Quercus ilex* (Fagaceae) (pırnal meşesi), *Tamarix smyrensis* (Tamaricaceae) (ılgın) bitkileri tabiat parkında yer alan bitki türleridir (Özer, 2006).

4.3.9 Küçük Kargı Tabiat Parkı

Muğla ili Fethiye ilçesinde yer alan Küçük Kargı, 11.07.2011 tarihinde tabiat parkı ilan edilmiştir. 15 hektar alana sahip olan tabiat parkı, kıyı şeridinde sahiptir (Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü, 2013). Özellikle *Liquidambar orientalis* Mill. (Altingiaceae) (Anadolu sığla ağacı) türünün yayılışı ile *Pinus brutia* Ten. (Pinaceae) (kızılçam), *Myrtus communis* (Myrtaceae) (mersin), *Eucalyptus camaldulensis* (Myrtaceae) (okaliptüs ağacı), *Platanus orientalis* (Platanaceae) (doğu çınarı) ve *Quercus ilex* (Fagaceae) (pırnal meşesi) ağaçlarının varlığı alanın tabiat parkı ilan edilmesinde etkili olmuştur (Özer, 2006).

4.3.10 Ömer Eşen Tabiat Parkı

Muğla ili Fethiye ilçesinin Yanıklar köyünde bulunan alan, 11.07.2011 tarihinde tabiat parkı ilan edilmiştir. Fethiye- Göcek Özel Çevre Koruma Bölgesi içinde kalan tabiat parkı, 4 hektar alan kaplamaktadır (T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü, 2013). *Liquidambar orientalis* Mill. (Altingiaceae) (Anadolu sığla ağacı) ormanlarının varlığı, alana tabiat parkı olma özelliği kazandırmıştır.

4.3.11 Ölüdeniz-Kıdrak Tabiat Parkı

Muğla ili Fethiye ilçesinde bulunan alan, 01.12.1983 yılında tabiat parkı ilan edilmiştir. Ölüdeniz-Kıdrak Tabiat Parkı (Şekil 4.17), 950 hektar alan kaplamaktadır. Tabiat parkı, Fethiye-Göcek Özel Çevre Koruma Bölgesi içindedir (Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü, 2013).

Şekil 4.17 Ölüdeniz-Kıdrak Tabiat Parkı

Pinus brutia Ten. (Pinaceae) (kızılçam), *Pinus pinea* L. (Pinaceae) (fıstık çamı) ormanları (Şekil 4.18) ile *Myrtus communis* (Myrtaceae) (mersin), *Pistacia terebinthus* (Anacardiaceae) (çitlembik), *Ceratonia siliqua* (Fabaceae) (keçiboynuzu) ve *Acacia cyanophylla* (Acacia) (Kıbrıs akasyası) tabiat parkında bulunan bitki örtüleridir.

Şekil 4.18 *Pinus brutia* Ten. (kızılçam) ve *Pinus pinea* L. (fıstık çamı) ormanları

4.4 Tabiat Anıtları

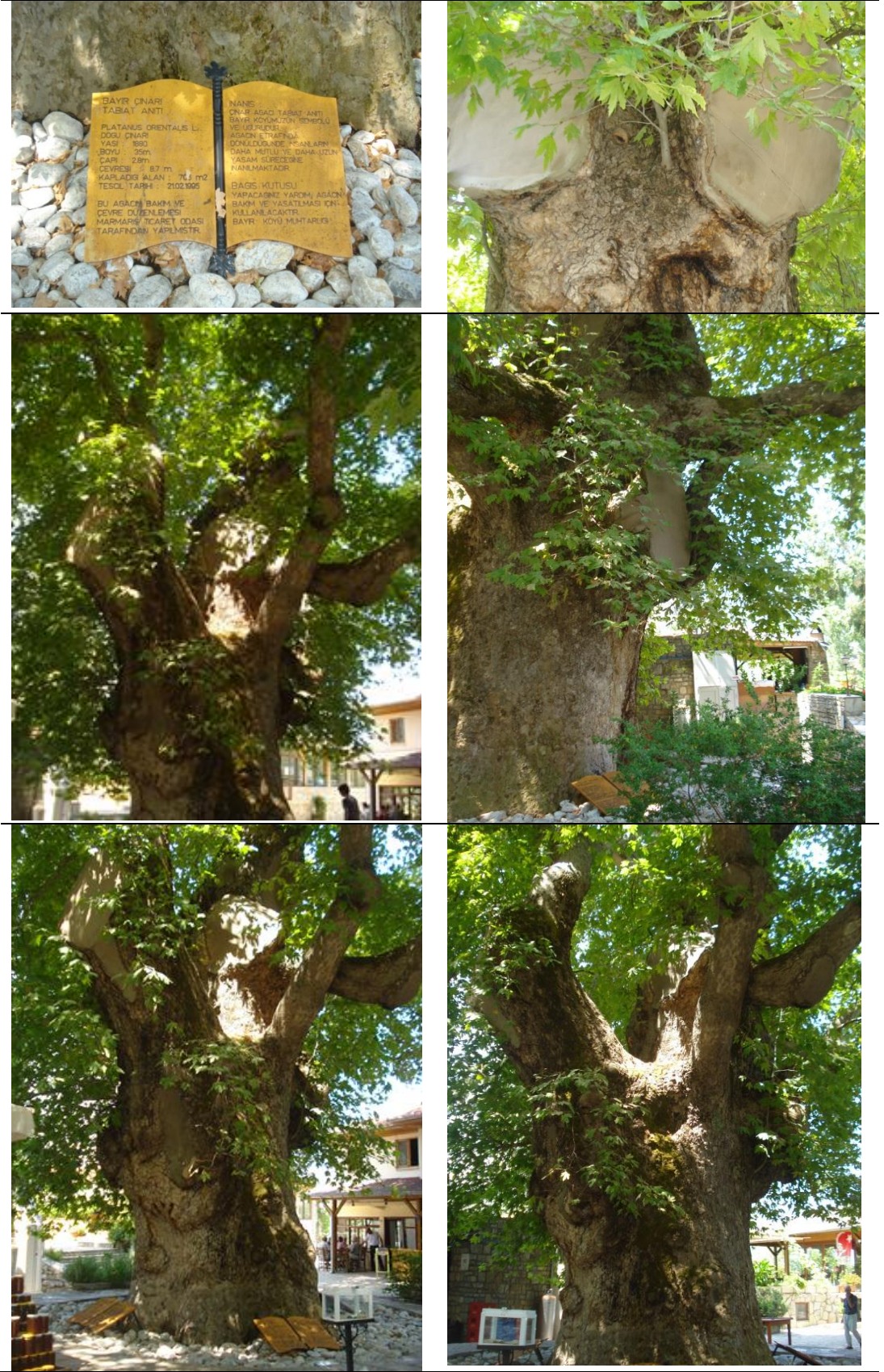
Araştırma alanı seçilen Muğla ilinde beş adet tabiat anıtı bulunmaktadır (Çizelge 4.2). Bunların dışında Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü Muğla Tabiat Varlıklarını Koruma Kurullarınca tescillenmiş birçok anıt ağaç bulunmaktadır.

Çizelge 4.2 Muğla ilinde yer alan tabiat anıtları

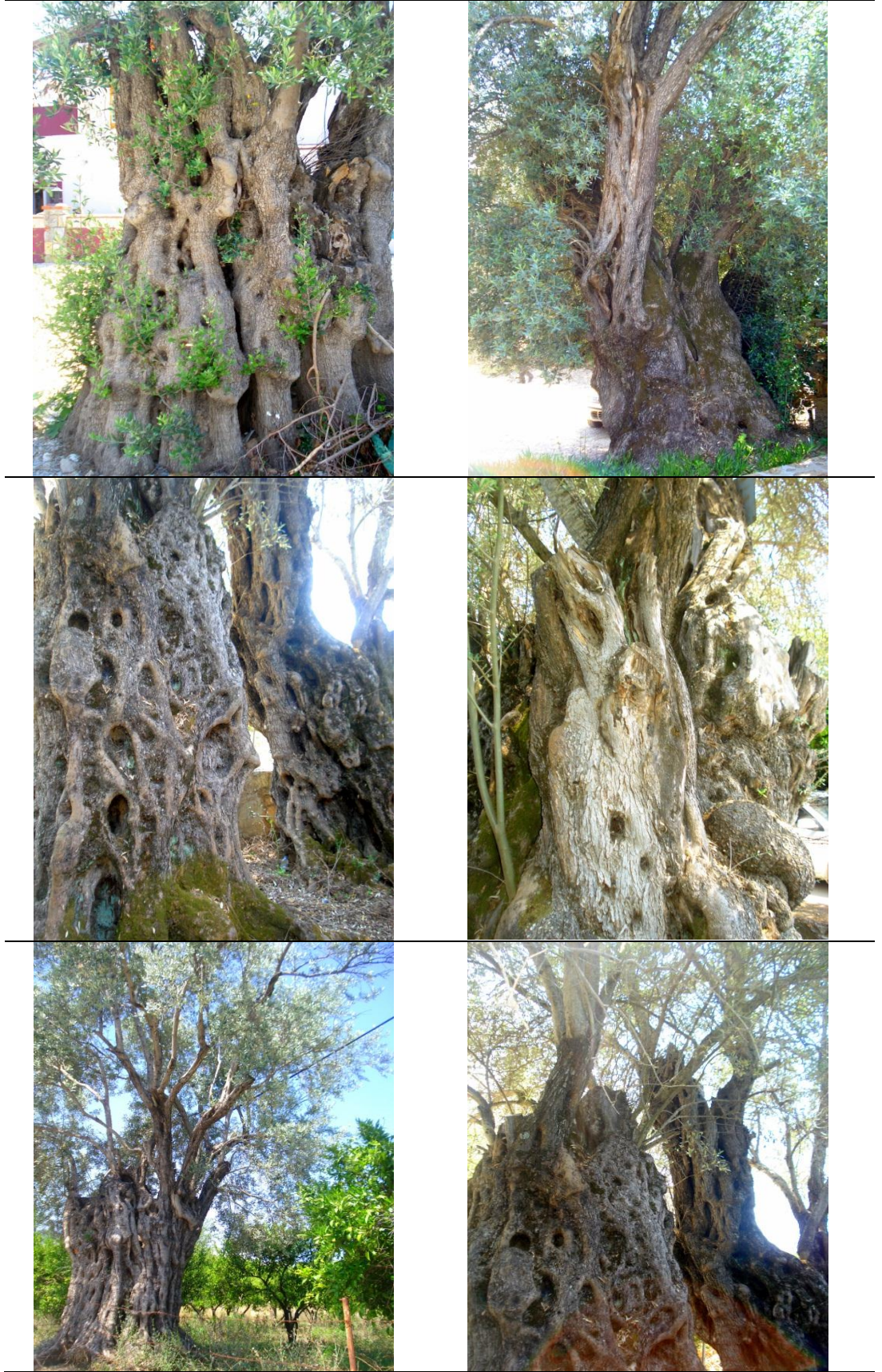
Adı	Konumu	Kuruluşu	Alanı	Kaynak değeri
Bayır Servi Ağacı Tabiat Anıtı <i>Cupressus sempervires</i> (Cupressaceae)	Marmaris Bayır Köyü	21.02.1995	1500 m ²	Servi ağacının 250 yaşında, 30 m. boy, 1.80 m. çap ve 5.65 m. çevre genişliğine sahip olmasıdır (Şekil 4.19).
Bayır Çınarı Tabiat Anıtı <i>Platanus orientalis</i> (Platanaceae) (doğu çınarı)	Marmaris Bayır Köyü	21.02.1995	1500 m ²	Çınar ağacının 300 yaşında, 30 m. boy, 2.67 m. çap ve 8.38 m. çevre genişliğine sahip olmasıdır (Şekil 4.20).
Bitez Yalı Zeytin Ağacı Tabiat Anıtı <i>Olea europea</i> var. <i>europea</i> (Oleaceae) (yabani zeytin)	Bodrum, Bitez	29.09.1995	2500 m ²	Zeytin ağacının, 300 yaşında, 3.5 m. boy, 2 m. çap ve 7.60 m. çevre genişliğine sahip olmasıdır (Şekil 4.21).
Söğüt Köyü Çınarı Tabiat Anıtı <i>Platanus orientalis</i> (Platanaceae) (doğu çınarı)	Marmaris Bayır Köyü	21.02.1995	1500 m ²	Çınar ağacının 250 yaşında, 35 m. boy, 2.70 m. çap ve 8.50 m. çevre genişliğine sahip olmasıdır (Şekil 4.22).
Ulu Meşe Tabiat Anıtı <i>Quercus ithaburensis</i> (Fagaceae) (palamut meşesi)	Fethiye Hastane Mahallesi	21.02.1995	1500 m ²	Meşe ağacının 25 m. boy, 1.42 m. çap ve 4.25 m. çevre genişliğine sahip olmasıdır (Şekil 4.23).

Şekil 4.19 Bayır Servi Ağacı Tabiat Anıtı, *Cupressus sempervires* (Dallı kara servi).

Şekil 4.20 Bayır Çınarı Tabiat Anıtı, *Platanus orientalis* (doğu çınarı).

Şekil 4.21 Bitez Yalı's Zeytin Ağacı Tabiat Anıtı, *Olea europaea* var. *europaea* (yabani zeytin).

Şekil 4.22 Söğüt Köyü Çınarı Tabiat Anıtı, *Platanus orientalis* (doğu çınarı).

Şekil 4.23 Ulu Meşe Tabiat Anıtı, *Quercus ithaburensis* (palamut meşesi).

4.5 Yaban Hayatı Geliştirme Sahası ve Avlaklar

Muğla ilinde T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı IV. Bölge Müdürlüğü, Muğla Şube Müdürlüğü sorumluluğunda iki adet Yaban Hayatı Geliştirme Sahası bulunmaktadır. Bunlar, Köyceğiz Yaban Hayatı geliştirme Sahası ile Yılanlı-Çakmak Yaban Hayatı Geliştirme Sahalarıdır. Boğaziçi Örnek Avlağı 31.06.2008 tarihi ile örnek avlağı olarak tescil edilmiştir.

4.5.1 Köyceğiz Yaban Hayatı Geliştirme Sahası

Muğla ili Köyceğiz ilçesinde yer alan alan, 16.10.2005 tarihinde Köyceğiz Yaban Hayatı Geliştirme Sahası olarak ilan edilmiştir. Köyceğiz Yaban Hayatı Geliştirme Sahası, 31.483 hektar alanda yer almaktadır (Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü, 2013).

Ülkemizin taraf olduğu CITES Sözleşmesi'ne (Nesli Tehlike Altında Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşme) göre ticareti yasak türler arasında yer alan *Caracal caracal* (Felidae) (karakulak), bölgede görülen önemli memeli türlerindendir. Türkiye'nin taraf olduğu diğer bir sözleşme olan Bern Sözleşmesi'ne göre; *Lutra lutra* (Mustelidae) (su samuru), *Ursus arctos* (Ursidae) (bozayı) ve *Hystrix indica* (Hystricidae) (oklu kirpi) memeli türleri; sözleşmede kesin korunan türler arasında yer almaktadır (Doğa

Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Muğla İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, 2011).

T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından *Capra aegagrus* (Bovidae) (Yaban keçisi), hedef korunması gereken tür olarak belirlenmiştir. *Caracal caracal* (Felidae) (karakulak), *Lutra lutra* (Mustelidae) (su samuru), *Ursus arctos* (Ursidae) (bozayı) ve *Hystrix indica* (Hystriidae) (oklu kirpi) türlerinin alanda yer alması alanın, yaban hayatı geliştirme sahası ilan edilmesinde etkili olmuştur.

4.5.2 Yılanlı Çakmak Yaban Hayatı Geliştirme Sahası

Muğla merkezde yer alan Yılanlı Dağı, 07.09.2005 tarihinde yaban hayatı geliştirme sahası ilan edilmiştir. Yılanlı Çakmak Yaban Hayatı Geliştirme Sahası, 1.509 hektar alan kaplamaktadır (Şekil 4.24) (Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü, 2013). Sahada hedef tür olarak bulunan *Capra aegagrus* (Bovidae) (Yaban Keçisi- Dağ Keçisi) alanın yaban hayatı geliştirme sahası olarak ilan edilmesinde etkili olmuştur.

Şekil 4.24 Yılanlı Çakmak Yaban Hayatı Geliştirme Sahası

Sahada insan baskısı fazla olmadığından bozulmamış bir orman varlığı bulunmaktadır. Orman vejetasyonundan, *Pinus brutia* Ten. (Pinaceae) (kızılçam) ve *Pinus nigra* (Pinaceae) (karaçam) türleri bulunmaktadır (Şekil 4.25). Maki formasyonuna ait türler arasında *Quercus ilex* (Fagaceae) (pınal meşesi), *Juniperus communis* subsp. Nana (Cupressaceae) (bodur ardıç), *Olea europea* var. *europea* (Oleaceae) (yabani zeytin), *Melia azedarach* (Meliaceae) (tesbih ağacı), *Ceratonia siliqua* (Fabaceae) (keçiboynuzu) ve *Pistacia terebinthus* (Anacardiaceae) (menengiç) bulunmaktadır. Mantar ve liken türü olarak *Morchella esculenta* (Morchellaceae) (kuzu göbeği) ve *Lactarius salmonicolor*

(Russulaceae) (çıntar adıyla) bulunmaktadır (T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü, 2013).

Şekil 4.25 Yılanlı Dağı, *Pinus brutia* Ten. (kızılçam) ve *Pinus nigra* (karaçam) toplulukları.

4.6 Muhafaza Ormanları

4.6.1 Aksaz–Karaağaç Muhafaza Ormanı

Araştırma alanı olarak seçilen Muğla ilinde Aksaz–Karaağaç Muhafaza Ormanı (Şekil 4.26) olmak üzere bir adet muhafaza ormanı bulunmaktadır. Marmaris ilçesinin 13 km doğusunda kalan orman, 7.871 hektar alan kaplamaktadır (Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü, 2013).

Şekil 4.26 Aksaz–Karaağaç Bölgesi

4.7 Özel Çevre Koruma Bölgeleri

Araştırma alanı olarak seçilen Muğla ilinde, Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi, Fethiye Göcek Özel Çevre Koruma Bölgesi, Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesi ve Köyceğiz –Dalyan Özel Çevre Koruma Bölgesi bulunmaktadır.

4.7.1 Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi

Muğla ili Datça ilçesine bağlı bulunan Datça-Bozburun Yarımadası, 21.10.1990 tarihinde Özel Çevre Koruma Bölgesi olarak ilan edilmiştir. 1443.89 km² alan kaplayan bölge, ayrıca Önemli Doğa Alanı (ÖDA) ve Önemli Bitki Alanı (ÖBA) olarak önem arz etmektedir. Datça ve Bozburun Yarımadaaları, girintili kıyılar ve çok sayıda tepe içeren bir topoğrafyaya sahiptir (Şekil 4.27) (Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü, 2013).

Şekil 4.27 Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi (www.bozburun.bel.tr)

Endemik olarak bulunan *Liquidambar orientalis* Mill. (Altingiaceae) (Anadolu sığla ağacı) ve *Phoenix theophrasti* (Palmaceae) (Datça hurması) ile *Monachus monachus* (Phocidae) (Akdeniz fokü), *Lutra lutra* (Mustelidae) (su samuru) türlerinin varlığı, alanın Özel Çevre Koruma Bölgesi ilan edilmesinde etkili olmuştur.

Datça Yarımadası'nın güney kısmı; *Medicago marina* (Fabaceae) (sahil yoncası), *Eryngium maritimum* (Apiaceae) (boğa dikenü), *Euphorbia paralias* (Euphorbiaceae) (kum sütleğeni), *Pancratium maritimum* (Amaryllidaceae) (kum zambağı) ve *Alkanna tinctoria* (Boraginaceae) (havicıva otu) türleri ile hassas bir alandır (Şekil 4.28) (Aksoy ve Özalp, 1992).

Şekil 4.28 Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi bitki örtüsü

Orman vejetasyonu ağırlıklı olarak *Pinus brutia* Ten. (Pinaceae) (kızılçam) ormanlarından (Şekil 4.29) oluşurken; *Cupressus sempervirens* (Cupressaceae) (servi) ve *Arbutus andrachne* (Ericaceae) (sandal ağacı) bölgede yayılış gösteren maki türleri arasındadır. Ayrıca yörede endemik olarak *Liquidambar orientalis* Mill. (Altingiaceae) (Anadolu sığla ağacı) ve *Phoenix theophrasti* (Palmaceae) (Datça hurması) ağaçları görülür.

Şekil 4.29 *Pinus brutia* Ten. (kızılçam) ormanları

Kuş türlerinden; *Falco elenoroae* (Falconidae) (karadoğan), *Falco peregrinus* (Falconidae) (gökdoğan), *Falco naumanni* (Falconidae) (küçük kerkenez), *Hieraetus fasciatus* (Accipitridae) (tavşancıl), *Larus audouinii* (Laridae) (ada martısı) ve *Phalacrocorax aristotelis desmarestii* (Phalacrocoracidae) (tepeli karabatak) bulunur. Memeli türlerinden; *Monachus monachus* (Phocidae) (Akdeniz fokı), *Capra aegagrus* (Bovidae) (yaban keçisi) ve *Lutra lutra* (Mustelidae) (su samuru); sürüngenlerden *Testudo graeca* (Testudines)

(Mahmuzlu Akdeniz kaplumbağası) bölgede görülen nadir türlerdir (Datça Bozburun ÖÇKB Biyolojik Zenginlikleri ve Yönetim Planı, 2003).

Özel Çevre Koruma Bölgesi içinde farklı arkeolojik, kentsel ve tarihi alanlar yer almaktadır. Bu alanlar; Emecik Köyü, (Bybassos Antik Kenti) I. ve III. derece Arkeolojik sit alanları ile Yazıköyü I. ve III. derece Arkeolojik sit alanları (Knidos Antik Kenti)'dir (Muğla Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü, 2014).

4.7.2 Fethiye Göcek Özel Çevre Koruma Bölgesi

Muğla ili Fethiye ilçesinde yer alan bölge, Akdeniz Bölgesi sınırları içindedir. 05.07.1988 tarihinde Özel Çevre Koruma Bölgesi olarak ilan edilen Fethiye-Göcek, 805.37 km² alan kaplamaktadır (T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü, 2013).

Liquidambar orientalis Mill. (Altingiaceae) (Anadolu sığla ağacı) ormanları ile koruma altına alınan *Caretta caretta* (Cheloniidae) (sini kaplumbağa) ve *Chelonia mydas* (Cheloniidae) (yeşil kaplumbağa) türlerinin üreme alanlarına sahip olması (Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşam Ortamlarını Koruma (Bern) Sözleşmesi Ek- II, 1984) , Fethiye-Göcek Bölgesinin Özel Çevre Koruma Bölgesi ilan edilmesinde etkili olmuştur.

Şekil 4.30 Göcek Koyu

Bölgede, III. zamanın sonları ve IV. zamanda gerçekleşen tektonik hareketler, çökme ve yükselmeler ile çok sayıda koy ve burun oluşmuştur. Bu nedenle, bölgede kıyı boyunca küçük koylar ve körfezler bulunmaktadır. Göcek Koyu (Şekil 4.30) bölgede yer alan önemli koylardan biridir. Fethiye Körfezi

boyunca yer alan irili ufaklı adaların hepsi birden Oniki Adalar (Şekil 4.31) olarak adlandırılmaktadır. Bunların başlıcaları; Şövalye Adası, Tersane Adası, Kızıl Ada, Katrancı Adası, Delikli Adalar, Kızılanada, Hacı Halil Adası, Yassıca Adası ve Domuz Adası'dır (Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, Fethiye-Göcek ÖÇKB, 2014).

Şekil 4.31 Oniki Adalar (<http://www.portgocek.com>, 2013; <http://www.gocek.bel.tr>,2013; <http://www.goceklife.com>,2013; <http://www.marinturk.com.tr>, 2013)

Bölge bitki örtüsü, kıyıda *Olea europea* var. *europea* (Oleaceae) (yabani zeytin) ve *Citrus* sp. (Rutaceae) (narenciye, turunçgiller) türlerinden makiler ve daha yüksek yerlerde; *Pinus nigra* (Pinaceae) (karaçam), *Pinus brutia* Ten.

(Pinaceae) (kızılçam) ormanları (Şekil 4.32) yer almaktadır. Ayrıca dere içlerinde, deltalarda ve taban suyunun yüksek olduğu yerlerde yetişen *Liquidambar orientalis* Mill. (Altingiaceae) (Anadolu sığıla ağacı) ormanları endemik türler arasında yer alır (Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, Fethiye-Göcek Özel Çevre Koruma Bölgesi Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi, 2012).

Şekil 4.32 *Pinus nigra* (karaçam), *Pinus brutia* Ten. (kızılçam) ormanları (<http://www.portgocek.com>, 2013; <http://www.gocek.bel.tr/>, 2013; <http://www.goceklife.com>, 2013; <http://www.marinturk.com.tr>, 2013)

Bölgede yaygın olarak; *Quercus ithaburensis* (Fagaceae) (palamut meşesi), *Pyrus elaeagnifolia* (Rosaceae) (ahlat ağacı), *Arbutus andrachne* (Ericaceae) (sandal), *Pistacia terebinthus* (Anacardiaceae) (menengiç), *Ceratonia siliqua* (Fabaceae) (keçiboynuzu), *Laurus nobilis* (Lauraceae) (defne), *Myrtus communis* (Myrtaceae) (mersin), *Melia azedarach* (Meliaceae) (tesbih ağacı), *Robinia pseudoacacia* (Fabaceae) (yalancı akasya), *Rhus coriaria* (Anacardiaceae) (sumak) maki türleri yayılış göstermektedir (Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, Gökova ÖÇKB, 2014).

Akdeniz sularında görülen deniz kaplumbağalarından üç tür; *Caretta caretta* (Cheloniidae) (sini kaplumbağa), *Chelonia mydas* (Cheloniidae) (yeşil kaplumbağa) ve *Dermochelys coriacea* (Dermochelyidae) (deniz sırtlı deniz kaplumbağası) Fethiye-Göcek bölgesinde tespit edilmiştir. Türkiye'nin de taraf olduğu Nesli Tehlike Altındaki Türlerin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşmesi'ne (CITES Sözleşmesi) göre deniz kaplumbağalarının ticareti yasaktır. Bern Sözleşmesi ve CITES Sözleşmesi ile koruma altına alınan *Caretta caretta* (Cheloniidae) (sini kaplumbağa) ve *Chelonia mydas* (Cheloniidae) (yeşil deniz kaplumbağa) türlerinin üreme alanlarından bir tanesi de Fethiye kumsalıdır.

Bu açıdan bölgedeki kumsallar önem arz etmektedir (T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü, 2013).

4.7.3 Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesi

Muğla ili Ula ilçesine bağlı bulunan bölge, 05.07.1988 tarihinde Özel Çevre Koruma Bölgesi olarak ilan edilmiştir. Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesi, 576.9 km² alanda yer almaktadır (T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü, 2013). Bölge aynı zamanda Önemli Kuş Alanı (ÖKA) olarak da önem arz etmektedir.

Özel Çevre Koruma Bölgesi içerisinde yer alan ve yerleşim alanı olan Akyaka Beldesi, Gökova Körfezi'nde bulunmaktadır. Akyaka, hemen deniz kenarından başlayan ormanlar (Şekil 4.33), su kaynakları ve Akçapınar azmakları arasında geniş bir ovada yer almaktadır. Bölge genelde dere yatakları veya bir azmakla denize açılmaktadır.

Şekil 4.33 Gökova Körfezi ve ormanlık kıyılar

Şekil 4.34 Gökova Ovası, Sakartepe'den görünüşü.

Gökova Ovası verimli tarım arazilerinden oluşmaktadır (Şekil 4.34). Ovanın bitiminden yamaçlara doğru; *Pinus brutia* Ten. (Pinaceae) (kızılçam) ve *Liquidambar orientalis* Mill. (Akdeniz sığla ağacı) türleri yoğun olarak yer alır. *Pinus nigra* (Pinaceae) (karaçam), *Cedrus libani* (Pinaceae) (sedir) ve *Juniperus communis* subsp. Nana (Cupressaceae) (bodur ardıç) türünde iğne yapraklı bitkiler ile *Quercus ilex* (Fagaceae) (pırnal meşesi), *Arbutus andrachne* (Ericaceae) (sandal ağacı), *Phillyrea latifolia* (Oleaceae) (akçakesme), *Laurus nobilis* (Lauraceae) (Akdeniz defnesi), *Pistacia terebinthus* (Anacardiaceae) (çitlembik) ve *Ceratonia siliqua* (Fabaceae) (keçiboynuzu) bölgede gözlenen diğer türler arasındadır (T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü, 2013).

Gökova kıyıları, deniz faunası açısından farklı türleri barındırmaktadır. BERN Sözleşmesi'ne göre koruma altına alınmış olan; *Chelonia mydas* (Cheloniidae) (yeşil deniz kaplumbağası), *Grampus griseus* (Delphinidae) (boz yunus) türleri ile Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN) tarafından nesli tehlike altında olan tür olarak belirlenen *Epinephelus marginatus* (Serranidae) (orfoz)'ın bölgede yaşadığı belirlenmiştir. Ayrıca, körfez, *Lutra lutra* (Mustelidae) (su samuru) ile *Carcharhinus plumbeus* (Odontaspidae) (kumsal köpekbalığı) türleri için üreme alanı olarak kullanılmaktadır (T.C Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı, Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesinin Kıyı ve Deniz Alanlarının Biyolojik Çeşitliliğinin Tespiti, Aralık 2006). Deniz faunası dışında bölgede; *Phalacrocorax carbo pygmaeus* (Phalacrocoracidae) (karabatak), *Passer montanus* (Passeridae) (dağ serçesi), *Caprimulgus europaeus* (Caprimulgiformes) (çobanaldatan), *Halcyon smyrnensis* (Halcyonidae) (İzmir Yalıçapkını) ile *Anser anser* (Anatidae) (yaban kazı) kuş

türleri bulunmaktadır. *Haycyon smymensis* (Halcyonidae) (İzmir Yalıçapkını) ile Gökova Ovası, Önemli Kuş Alanı (ÖKA) statüsünü kazanmıştır (Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, Gökova ÖÇKB, 2013).

4.7.4 Köyceğiz–Dalyan Özel Çevre Koruma Bölgesi

Muğla ili Köyceğiz ilçesinde yer alan bölge, 05.07.1988 tarihinde Özel Çevre Bölgesi olarak ilan edilmiştir. Alan, Köyceğiz çöküntü gölünün çevresinde yer alan farklı nitelikteki yeryüzü şekillerinden oluşmakta ve 461.46 km²'lik bir alanı kaplamaktadır (T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü, 2013). Alan, aynı zamanda Önemli Bitki Alanı (ÖBA), Önemli Kuş Alanı (ÖKA) ve Önemli Doğa Alanı (ÖDA)'dır.

Köyceğiz-Dalyan Özel Çevre Koruma Bölgesi, içerdiği göl, lagün ve kanallar ile farklı bir coğrafyaya sahiptir (Şekil 4.35). Bölge içerisinde Köyceğiz Gölü (Şekil 4.36) ve Dalyan Kanalı bulunmaktadır. Köyceğiz Gölü Sulak Alanı ve Dalyan Sulak Alanı, aynı zamanda Köyceğiz-Dalyan Özel Çevre Koruma Bölgesi içinde kalmaktadır.

Şekil 4.35 Köyceğiz–Dalyan Özel Çevre Koruma Bölgesi (www.koycegiz.gov.tr)

Köyceğiz Gölü kıyısında *Scirpus palustris* (Cyperaceae) (bataklık sazı) ve *Scirpus lacustris* (Cyperaceae) (göl sazı) türlerinin yer aldığı kumul vejetasyonu hâkimdir. *Pinus brutia* Ten. (Pinaceae) (kızılcıam), *Liquidambar orientalis* Mill. (Altingiaceae) (Anadolu sığla ağacı) *Pinus pinea* L. (Pinaceae) (Fıstık çamı), *Nerium oleander* (Apocynaceae) (Zakkum), *Calicotome villosa* (Fabaceae) (Deve

dikeni), *Spartium junceum* (Fabaceae) (katır tırnağı) bölgede yayılış gösteren bitki türleridir (Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı, 2007).

Şekil 4.36 Köyceğiz Gölü (www.koycegiz.gov.tr)

İztuzu kumsalını üreme alanı olarak kullanan *Caretta caretta* (Cheloniidae) (sini kaplumbağası) nesli yok olma tehlikesi altında olduğundan koruma altına alınmıştır (Resmi Gazete, 1984c). Bölgede bulunan; *Aythya nyroca* (Anatidae) (Pasbaş pakta), *Coraciias garrulus* (Coraciidae) (Gökkuzgun) ve *Sitta krueperi* (Sittidae) (Anadolu sıvacı kuşu) alandaki kuş türleridir (T.C Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı, Aralık 2007).

4.8 Sulak Alanlar

Araştırma alanı olarak seçilen Muğla ilçesinde sulak alanlar içinde; Dalaman Sulak Alanları, Dalyan Sulak Alanı, Köyceğiz Sulak Alanı, Metruk Tuzlası ve Güllük Deltası Sulak Alanı, Girdev Gölü Sulak Alanı, Gölköy Sulak Alanı ve Bafa Gölü Sulak Alanı yer almaktadır.

4.8.1 Dalaman Sulak Alanları

Muğla ili Dalaman ilçesinde bulunan sulak alan, 28.400 hektar alana sahiptir. Dalaman Sulak Alanları, tatlı su gölü ve etrafında termal kaynak göletlerinden ve sulu dere yataklarından oluşmaktadır (T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü, 2013).

Sus scrofa (Suidae) (yaban domuzu), *Lepus europaeus* (Leporidae) (yaban tavşanı) ile göç mevsiminde *Scolopax rusticola* (Scolopacidae) (orman çulluğu) ve *Gallinago gallinago* (Scolopacidae) (su çulluğu) türlerin popülasyonlarına rastlanmıştır. *Pinus brutia* Ten. (Pinaceae) (kızılçam) ormanları ile gölün çevresinde *Juncus effusus* L. (Juncaceae) (hasır otu) türleri yer almaktadır (T.C Çevre ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Muğla İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, 2014).

Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN) tarafından belirlenen nesli tükenmek üzere olan canlı türü olarak *Unio crassus* (Uniodae) (tatlısu midyesi), Sakar Geçidi ile Fethiye ilçesi arasında dağılım göstermiştir. Tersakan Deresi'nde geniş midye yatakları görülmüştür (Ercan vd., 2013).

4.8.2 Dalyan Sulak Alanı

Dalyan kanalları ve Sülüngür Gölü, Köyceğiz-Dalyan Özel Çevre Koruma Alanı içerisinde kaldığı için, Özel Çevre Koruma Kurumu tarafından yapılan yönetim planı çerçevesinde düzenlenen plan hükümlerine göre yönetilmekte ve korunmaktadır (Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 2014a).

4.8.3 Köyceğiz Sulak Alanı

Köyceğiz Gölü, Köyceğiz-Dalyan Özel Çevre Koruma Bölgesi içerisinde kaldığından dolayı, Özel Çevre Koruma Kurumu tarafından yapılan yönetim planı çerçevesinde düzenlenen plan hükümlerine göre yönetilmekte ve korunmaktadır (Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 2014a). Gölün denize açılan önü, alüvyonlarla tıkanmış eski bir körfezden türediği bilinen bir set gölüdür. *Scirpus lacustris* (Cyperaceae) (göl sazı) türü ile kaplı doğal bir kanal ile Akdeniz'e bağlanan göl, 8000 hektar alanı kaplamaktadır. Denize doğal bir kanal vasıtası ile birleşen bu tür göllere ayaklı göl adı verilir. Dünyada bu tür göllerin sayısı Köyceğiz Gölü ile beraber sadece 7 tanedir (T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, IV. Bölge Müdürlüğü, Muğla Şube Müdürlüğü, 2013). Köyceğiz Gölü'nün bu oluşumu, Özel Çevre Koruma Bölgesi ve sulak alan ilan edilmesinde etkili olmuştur.

4.8.4 Metruk Tuzlası ve Güllük Deltası Sulak Alanı

Muğla ili Milas ilçesine bağlı bulunan Metruk Tuzlası ve Güllük Deltası, 1.180 hektar alan kaplamaktadır. Alan, Sırtlandağı-Halep Çamı Tabiatı Koruma Alanına komşu konumda olup, Önemli Kuş Alanı (ÖKA) olarak önem taşımaktadır. Tuzla Gölü'nün ve Güllük Dalyanının hafif tuzlu acımsı suyu, kuşların yaşamsal besin kaynağı olan balık, deniz yosunları ve küçük canlıları barındırır. Bu nedenle Tuzla ve Güllük; Phoenicopteridae familyasının türleri ve nadir kuşlardan *Pelecanus crispus* (Pelecanidae) (Dalmaçyalı) ile *Pelecanus onocrotalus* (Pelecanidae) (beyaz Pelikan) kuş türlerini barındırdığı gözlenmiştir (T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, IV. Bölge Müdürlüğü, Muğla Şube Müdürlüğü, 2013).

4.8.5 Girdev Gölü sulak alanı

Muğla ili Fethiye ilçesine bağlı bulunan Girdev Gölü, 520 hektar alan kaplamaktadır. Göçmen kuşların uğrak yeri olması, doğal göl manzarasına sahip olması ve endemik bitki örtüsü ile sulak alan önem arz etmektedir. *Dophne oleoides* (Lauraceae) (yabani Defne), *Viola kitaibeliana* (Violaceae) (küçük Menekşe), *Galantulus elwesii* (Amaryllidaceae) (kardelen), *Doronicum cordatum* (Asteraceae) (sarı papatya), *Cyclamen coam* (Primulaceae) (sıklamen), *Cyclamen hederifolium* (Primulaceae) (sarmaşık yapraklı sıklamen) alanda görülen flora türleridir.

Nesli tehlike altında olan fauna türlerinden; *Plegadis falcinellus* (Threskiornithidae) (çeltikçi), *Egretta garzetta* (Ardeidae) (küçük Ak Balıkçıl), *Anas acuta* (Anatidae) (kıkıyruk), *Aquila pennata* (Accipitridae) (küçük kartal) alanda mevcuttur. Tehdit altında olanlardan *Ciconia ciconia* (Ciconiidae) (leylek), *Circus aeruginosus* (Accipitridae) (saz delicesi), *Otus scops* (Strigidae) (İşhak kuşu) ve *Delichon urbicum* (Hirundinidae) (ev kırlangıcı) görülmektedir (T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, IV. Bölge Müdürlüğü, Muğla Şube Müdürlüğü, 2013).

4.8.6 Gölköy Sulak Alanı

Muğla ili Bodrum ilçesinde yer alan Gölköy, 1.5 hektar alan kaplamaktadır. Gölköy taban arazisi tektonik çöküntü alanıdır. Gölköy çöküntü çukurunun içinde bulunan Akdeniz Gölü ve çevresindeki bataklık alan, yamaçlardaki yüzey suların

drenajı ile beslenerek varlığını sürdürmektedir. Bataklık alanda görülen bitki örtüsü; *Scirpus palustris* (Cyperaceae) (bataklık sazı), *Scirpus lacustris* (Cyperaceae) (göl sazı) ile endemik tür olan *Phoenix theophrastii* (Palmaceae) (Datça hurması) 'dır (T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, IV. Bölge Müdürlüğü, Muğla Şube Müdürlüğü, 2013).

4.8.7 Bafa Gölü Sulak Alanı

Muğla ve Aydın il sınırları içinde yer alan Bafa Gölü, 08.07.1994 tarihinde Tabiat Parkı ilan edilmiştir. Bafa Gölü Tabiat Parkı sınırları içinde yer almaktadır. 708 hektar alan kaplayan göl, acı tuzlu bir göldür (T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü, 2013).

Bafa Gölü, karasal ve sucul canlılar için önemli beslenme ve barınma alanlarına sahiptir. Göl içerisindeki adalar, su kuşları açısından önemli alanlardır. Menet, Burgazkule İkizce Adaları kuş türlerinin önemli beslenme barınma yerleridir. Bu kuş türleri; *Glareola pratincola* (Glareolidae) (bataklık kırlangıcı), *Pelecanus crispus* (Pelecanidae) (tepeli pelikan), *Egretta garzetta* (Ardeidae) (küçük akbalıkçıl), *Ardea cinerea* (Ardeidae) (gri balıkçıl), *Tachybaptus ruficollis* (Podicipedidae) (küçük batağan), *Fulica atra* (Rallidae) (sakarmeke), *Podiceps nigricollis* (Podicipedidae) (karaboyunlu batağan) bulunmaktadır (Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Muğla İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, 2014).

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma kapsamında, uluslararası ve ulusal ölçekte korunan alanların tarihsel gelişimi ile korunan alanların tanımı, kapsamı, amacı ve yönetim planları ile mevzuatlar ele alınmıştır. Doğal alanların koruma altına alınabilmesi için söz konusu mevzuatlarda bazı ölçütlerin göz önünde tutulduğu görülmüştür. Biyoçeşitlilik, doğallık, eşi bulunmama, kültürel ve tarihsel değer niteliği, ender olma, tehdit altında olması gibi ölçütlerin ve kaynak değerlerin korunan alan değerlendirme çalışmalarında yer aldığı görülmüştür. Bu verilere dayanılarak Muğla ili araştırma alanındaki korunan alanların statüleri incelenmiş ve varolan kaynak değerleri gözlemlenmiştir. *Liquidambar orientalis* Mill. (Akdeniz sığıla ağacı), *Pinus halepensis* (Halep çamı), *Verbascum pinardii* (Scrophulariaceae) (Sığır kuyruğu) ve *Phoenix theophrasti* (Palmaceae) (Datça hurması) araştırma alanına özgü endemik flora türlerindendir. Araştırma alanında yer alan ve alanların korunmasına neden olan fauna türleri; *Carette caretta* (Cheloniidae) (Sini kaplumbağası), *Chelonia mydas* (Cheloniidae) (yeşil deniz kaplumbağası), *Grampus griseus* (Delphinidae) (boz yunus), *Haycyon smymensis* (Halcyonidae) (izmir yalıçapkını), *Monachus monachus* (Phocidae) (Akdeniz fokı), *Lutra lutra* (Mustelidae) (Su samuru), *Capra aegagrus* (Bovidae) (yaban keçisi) ve *Caracal caracal* (Felidae) (Karakulak)'tır. Ancak endemik türlerin geniş alanlarda yayılış göstermesi, flora ve fauna çeşitliliğinin fazla olduğu araştırma alanında, otuz dört korunan alan olması yetersiz kalmaktadır. Canlı türlerinin yayılış gösterdiği bu korunan alanların daha geniş alanlara yayılması ve sayılarının arttırılması sağlanmalıdır.

Farklı mevzuatlarla korunan ve her kamu kuruluşunun kendi mevzuatına göre sınıflandırması bulunan araştırma alanında, pek çok yönetim kurumunun bulunması nedeniyle koruma çalışmalarında veri temin edilirken karmaşa yaşanmaktadır. Kurumlar arası koordinasyonun sağlamasında, bilgi sistemlerinin oluşturulmasında ve koruma statülerinin belirlenmesinde bütüncül bir yaklaşım sağlanarak koruma çalışmaları yürütülmelidir.

Araştırma alanındaki korunan alanlar, Şekil 5.1' de ülkemiz genelinde mevcut korunan alanlar ile kıyaslanmıştır. Bu kapsamda, ülkemizdeki mevcut 651 (altıyüzellibir) koruma altındaki alandan, 34 (otuzdört) tanesi araştırma alanı olan Muğla ilinde bulunmaktadır. Araştırma alanının önemli oranda doğal ve kültürel değerlere sahip olduğu ortaya çıkmaktadır.

Şekil 5.1 Araştırma alanındaki korunan alan dağılımı (T.C Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 2014).

Araştırma alanında bulunan korunan alanların tümü için yönetim planı bulunmamaktadır. Yönetim planına sahip korunan alanlar; Marmaris Milli Parkı, Bafa Gölü Tabiat Parkı, Çubucak Tabiat Parkı, Usuluk Tabiat Parkı, Güllük Deltası Sulak Alanı, Metruk Tuzlası Sulak Alanı, Köyceğiz Yaban Hayatı Geliştirme Sahası'dır. Yönetim planlarının oluşturulması ile bu alanların koruma ve kullanma dengesi planlanıp, gelecek kuşakların mevcut kaynak değerlerden faydalanması sağlanacaktır.

Özel Çevre Koruma Kurumu tarafından; Datça-Bozburun, Fethiye-Göcek, Gökova ve Köyceğiz- Dalyan Özel Koruma Bölgeleri için hazırlanan yönetim planlarında, diğer korunan alanları da içeren çalışmalar yer almaktadır. Çizelge 5.1'de gösterildiği üzere, Köyceğiz Gölü Sulak Alanı ve Dalyan Sulak Alan Ekosistemi ile Kovanlık, Çubucak, İnbükü, Katrancı, Küçük Kargı ve Ömer Eşen Tabiat Parkları; Özel Koruma Bölgeleri için hazırlanan yönetim planları kapsamında kalmıştır. Bu nedenle, Köyceğiz Gölü Sulak Alanı ve Dalyan Sulak Alanı için Özel Çevre Koruma Kurumu'nun yapmış olduğu çalışmalar dışında, daha detaylı çalışmalar yürütülmelidir. Özel çevre koruma bölgesi içinde incelenmiş olan bu alanlara ait veriler daha yüzeysel kalmakta ve sulak alan olarak hazırlanacak yönetim planları ile daha spesifik (özellikle deniz ve kara canlı türleri için) veriler elde edilebilecektir. 11.07.2011 tarihinde tabiat parkı

olarak belirlenmiş olan; Kovanlık, Çubucak, İnbükü, Katrancı, Küçük Kargı ve Ömer Eşen Tabiat Parklarının, daha eski tarihlerde (1988-1990 yılları) Özel Çevre Koruma Bölgesi olarak belirlenmiş olan bölgelerin içinde kalması nedeniyle güncel yönetim planlarına sahip olmadığı tespit edilmiştir. Bu tabiat parklarına ait güncel verilerin oluşturulması ve yönetim planlarının hazırlanması gerekmektedir.

Çizelge 5.1. Tabiat parkı ve sulak alanlar ile kapsamında bulunduğu Özel Çevre Koruma Bölgeleri

Tabiat Parkının Adı	Kapsamında bulunduğu Özel Çevre Koruma Bölgesi
Kovanlık Tabiat Parkı	Datça- Bozburun ÖÇKB
Çubucak Tabiat Parkı	Datça- Bozburun ÖÇKB
İnbükü Tabiat Parkı	Datça- Bozburun ÖÇKB
Katrancı Tabiat Parkı	Fethiye- Göcek ÖÇKB
Küçük Kargı Tabiat Parkı	Fethiye- Göcek ÖÇKB
Ömer Eşen Tabiat Parkı	Fethiye- Göcek ÖÇKB
Köyceğiz Gölü Sulak Alanı	Köyceğiz- Dalyan ÖÇKB
Dalyan Sulak Alan Ekosistemi	Köyceğiz- Dalyan ÖÇKB

Araştırma alanındaki Bafa Gölü Sulak Alanı (708 hektar), Köyceğiz Gölü Sulak Alanı (8000 hektar), Dalaman Sulak Alanı (28.400 hektar) ve Dalyan Sulak Alanı'nın (20.000 hektar) koruma altında olan kısmının kontrolü, biyolojik çeşitliliğin korunması için yeterli değildir. Kuş türlerinin ve deniz canlılarının hareket sahalarının geniş olmasından kaynaklı olarak bu bölgelerin sürekli izlenmesi ve tür hareketliliğinin gözlem altında tutulması için daha geniş alanlarda inceleme ve koruma çalışmaları yapılması gerekmektedir.

Muğla- Aydın il sınırları içinde yer alan Bafa Gölü Tabiat Parkı ile Muğla- Antalya il sınırları içinde yer alan Saklıkent Milli Parkı gibi iki farklı il sınırları içinde kalan koruma statüsündeki alanlarda; etkin yönetimin sağlanabilmesi için, ilgili kurumlar arasında koordinasyon sağlanmalıdır.

Bitez Yalısı Zeytin Ağacı Tabiat Anıtı'nın yer aldığı zeytin ağaçlarının bir kısmı özel mülk alanı içinde yer almaktadır. Bu alanlar, tabiat ve tabiat olaylarının meydana getirdiği özelliklere ve bilimsel değere sahip olduğu için özel mülkten kurtarılarak halkın ziyaretine açık alanlar olabilmelidir. Ancak bu durumda,

anıtların mevcut dokusu zarar görmeyecek şekilde kamu kurumları ile sivil toplum kuruluşları tarafından belirli kullanım koşulları sağlanmalıdır.

Kıyı uzunluğu 1484 km olan araştırma alanında yer alan; Marmaris Milli Parkı, Usuluk, Güvercinlik, Çubucak, İnbükü, Katrancı Koyu, Kovanlık, Küçük Kargı, Ömer Eşen ve Ölüdeniz- Kıdrak Tabiat Parkları ile Gökova, Köyceğiz-Dalyan, Fethiye-Göcek, Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgeleri fazla sayıda kıyı alanına sahiptir. Bu alanlar, çoğunluklu olarak yaz sezonunda kullanılan turizm alanlarıdır. Turizm amaçlı olarak kullanılmakta olan bu kıyı alanlarının ve çevresinin yapılaşmaya açılırken, birtakım önlemler alınarak; otel ve sitelerin, kıyıları sahiplenmeleri önlenmelidir.

Sonuç olarak araştırma alanı Muğla ilinde yer alan korunan alanlar, koruma statüsü kapsamında ulusal ve uluslararası mevzuatlar incelenerek değerlendirilmiştir. Koruma statüsünde bulunan bu alanlar; iki milli park, onbir tabiat parkı, beş tabiat anıtı, iki tabiatı koruma alanı, iki yaban hayatı geliştirme sahası, yedi sulak alan, bir muhafaza ormanı ve dört özel çevre koruma bölgesi olmak üzere mevcut kaynak değerleri incelenmiştir. Alanların daha iyi korunması ve sürekliliğinin sağlanması açısından kaynak değerlerinin tespit edilmesi ve bu çalışmaların giderek artırılması gerekmektedir.

KAYNAKLAR DİZİNİ

- Akarca, A. ve Akarca, T.**, 1954, Milas Coğrafyası, Tarihi ve Arkeolojisi Kitabı, s:17-32.
- Aksoy, H. ve Özalp, G.**, 1992, Datça (Reşadiye) Yarımadası'nın Florasına Katkı, Datça Yarımadası Çevre Sorunları Sempozyumu Kitabı, İzmir, 1-14ss.
- Akten, S.M., Gül, A., Akten, M.**, 2012, Korunan Doğal Alanların Katılımcı Yönetim Planında Ziyaretçi Yönetim Modelleri ve Karşılaştırılması, Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, Isparta, s:57-65.
- Atak Kesgin, B., Barut, I., Sürücü Akarsu, Z., Nurlu, E.**, 2012, ECLAS 2012, 'Historical Landscape Characterization of Aegean Harbors Since Ancient Time', Warsaw, Poland.
- Avrupa Topluluğu Resmi Gazetesi**, 1992. Yabani fauna ve flora ile habitatlarının korunmasına ilişkin 21 Mayıs 1992 tarihli Konsey Direktifi (Habitat Direktifi) 92/43/AET. 22.7.92 TR L206/7.
- Badur Özden, G.**, 2009, 'Türkiye'de Koruma Alanı Statüleri' Raporu, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, s:9-17.
- Balcı, R.**, 1992, 'İlimiz Muğla Kitabı', Özel Yayınevi, s: 31-47.
- Boitani, L., Cowling, R.M., Dublin, H. T., Mace, G. M., Jeff, P., Possingham, H.P., Pressey, R.L., Rondini, C. and Wilson, K.A.**, 2008, Change the IUCN Protected Area Categories to Reflect Biodiversity Outcomes, PLoS Biology, 6 (3).
- Bruyninckx, H.**, 2013, 'Avrupa Çevre Ajansı Bülteni' Sayı: 2013/1, (Çev. Y. Koç), <http://www.eea.europa.eu/tr> (Erişim tarihi: 16 Aralık 2013).
- KYHGS (Köyceğiz Yaban Hayatı Geliştirme Sahası) Yönetim ve Gelişme Planı**, 2011, , s:41, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Muğla Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü.
- Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü**, 2014a, Türkiye'nin Korunan Alan Sistemi, <http://www.milliparklar.gov.tr/korunanalanlar/korunanalan1.htm> (Erişim tarihi: 14 Kasım 2014).
- Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü**, 2014b www.milliparklar.gov.tr/istatistik/23.xls (Erişim tarihi: 17 Ekim 2014).

KAYNAKLAR DİZİNİ (devam)

- Dudley, N. and Stolton, S.,** 2013, Protected Area Diversity and Potential for Improvement, <https://static.zsl.org/files/nigel-dudley-protected-area-diversity-and-potential-for-improvement-2184.pdf>, s: 84 (Erişim tarihi: 29 Aralık 2013).
- Dudley, N.,** 2013, Korunan Alan Yönetimi Kategorilerini Uygulamak İçin Kurallar, (Çev. Y. Koç), IUCN, İsviçre, s:33.
- Dudley, N., Stolton, S., Belokurov, A., Krueger, L., Lopoukhine, N., MacKinnon, K., Sandwith, T. and Sekhran, N.,** 2010, 'Natural Solutions: Protected Areas Helping People Cope with Climate Change', Gland, Switzerland, s:126.
- Emerton, L., Bishop, J. and Thomas, L.,** 2006, IUCN, 'Korunan Alanların Sürdürülebilir Finansmanı: Güçlükler ve Seçenekler Üzerine Kapsamlı Bir Değerlendirme' Korunan Alanlar İyi Uygulama Kılavuzları Dizisi, Sayı:13, s:78.
- Ercan, E., Tarkan, A. S., Sunar, M. C., Tarkan, A. N., Özkaya, P.,** 2013, Biyoçeşitlilik Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 'Muğla bölgesinde bulunan nesli tehlike altında bir tür; Unio crassus', 22.05.2013, s:34-37.
- Eroğlu, Z.,** 2011, Muğla Tarihi Kitabı, Muğla Belediyesi Kültür Yayınları, s:5-28.
- Gümüş, C.,** 2014, II. Ulusal Akdeniz Orman ve Çevre Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 'Osmanlıdan Günümüze Ormancılık Politikalarının Ormancılık Örgütlenmesi Üzerine Etkileri ve Güncel Sorunlar', Isparta, 22-24.10.2014, sayfa: 477-489.
- Güneş, G. ve Adem, Ç.,** 2007, GEF-II Projesi Korunan Alan Yönetimi ve Ekoturizm Yaklaşımı, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Ekoturizm Semineri, 07-09.05.2007, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, Kastamonu.
- IUCN,** 2014, IUCN History, https://www.iucn.org/about/union/commissions/cel/cel_about/cel_about_history/ (Erişim tarihi: 15 Şubat 2014).
- IUCN,** 2015, What is a protected area, http://www.iucn.org/about/work/programmes/gpap_home/pas_gpap/ (Erişim tarihi: 19 Şubat 2015).

KAYNAKLAR DİZİNİ (devam)

- Kavaklı, A. ve Tüfekçi, N.Ç.,** Bafa Gölü Tabiat Parkı, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Muğla İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Milas Kaymakamlığı, http://www.milas.gov.tr/default_B0.aspx?id=452 ; Mylasa.Net , <http://bafagolu.org>. (Erişim tarihi:11 Ocak 2013).
- Kurdoğlu, O.,** 2007, ‘Dünyada Doğayı Koruma Hareketinin Tarihsel Gelişimi ve Güncel Boyutu’ Makalesi, Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 8 (1), 59-76.
- Lise, Y. ve Çokçalışkan Avcıoğlu B.,** 2011, ‘Korunan Alanlar ve İklim Değişikliği Türkiye Ulusal Strateji’ Raporu, T.C Orman ve Su İşleri Bakanlığı, UNDP, WWF Türkiye, s:28.
- Meteoroloji Genel Müdürlüğü,** (<http://www.mgm.gov.tr/veridegerlendirme/il-ve-ilceler-istatistik.aspx?m=MUGLA#sfB> (Erişim Tarihi: 20 Şubat 2015).
- MTA (Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü), 2010.** Muğla İli Maden Haritası, http://www.mta.gov.tr/v2.0/turkiye_maden/il_maden/pdf_2010/mugla.pdf (Erişim tarihi: 12 Kasım 2014).
- Muğla Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,** 2012, Çevre Durum Raporu, http://www.csb.gov.tr/db/ced/editordosya/mugla_icdr2011.pdf (Erişim Tarihi: 28 Mart 2012) s:1-448.
- Nurlu, E., 2014.** Çevre Mevzuatı ve Yönetimi, Basılmamış Ders Notları, E.Ü. Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, İzmir.
- Ortaçesme, V., Karagüzel, O. ve Atik, M.,** 1998, ‘Dünyada ve Türkiye’de Doğa Koruma Alanları ve Politikalarının Gelişimi’, Cumhuriyetimizin 75. Yılında Ormancılığımız Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 21-23.10.1998, s:649-657, İstanbul.
- Özer, A., E.** 2006, Dereden-Tepeden Doğal ve Yapay Alanlardaki Bitkiler Kitabı, Anka Matbaacılık, Eğitim Dizisi:3, Türkiye Ormancılar Derneği., s:133, 281.
- Resmi Gazete, 1956.** Orman Kanunu, Resmi Gazete Tarihi: 08.09.1956, Sayı: 9402.

KAYNAKLAR DİZİNİ (devam)

- Resmi Gazete, 1983a.** Milli Parklar Kanunu, Resmi Gazete Tarihi: 11.08.1983, Sayı:18132.
- Resmi Gazete, 1983b.** Çevre Kanunu, R. G. Tarihi: 11.08.1983, Sayı: 18132.
- Resmi Gazete, 1983c.** Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, Resmi Gazete Tarihi: 23.07.1983, Sayı: 18113.
- Resmi Gazete, 1985.** İmar Kanunu, Resmi Gazete Tarihi:09.06.1985, Sayı:18749.
- Resmi Gazete, 1990.** Kıyı Kanunu, Resmi Gazete Tarihi: 17.04.1990, Sayı: 20495.
- Resmi Gazete, 1996.** Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi, Resmi Gazete Tarihi: 27.12.1996, Sayı: 22860.
- Resmi Gazete, 1999.** Arkeolojik Mirasın Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi'nin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun, Resmi Gazete Tarihi: 08.08.1999, Sayı: 23780.
- Resmi Gazete, 2003.** Kara Avcılığı Kanunu, Resmi Gazete Tarihi: 11.07.2003, Sayı: 25165.
- Resmi Gazete, 2004.** Kültür Yatırımları ve Girişimlerini Teşvik Kanunu, Resmi Gazete Tarihi: 21.07.2004, Sayı: 25529.
- Resmi Gazete, 2005a.** Av ve Yaban Hayvanlarının ve Yaşam Alanlarının Korunması, Zararlılarıyla Mücadele Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, Resmi Gazete Tarihi: 24.10.2005, Sayı: 25976.
- Resmi Gazete, 2005b.** Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun, Resmi Gazete Tarihi: 05.07.2005, Sayı: 25866.
- Resmi Gazete, 2011c.** T.C. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, Resmi Gazete Tarihi: 08.06.2011, Sayı: 27958.
- Resmi Gazete, 2012a.** Korunan Alanlarda Yapılacak Planlara Dair Yönetmelik, Resmi Gazete Tarihi: 23.03.2012, Sayı: 28242.
- Resmi Gazete, 2014.** Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği, Resmi Gazete Tarihi: 04.04.2014, Sayı: 28962.
- Resmi Gazete, 1984c.** Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşama Ortamlarını Koruma Sözleşmesi, Resmi Gazete Tarihi: 20.02.1984, Sayı: 18318.

- Resmi Gazete, 1996.** Nesli Tehlikede Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşme, Resmi Gazete Tarihi: 27.04.1996, Sayı: 96/8125.
- Resmi Gazete, 2012.** Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, Resmi Gazete Tarihi: 19.07.2012, Sayı : 28564.
- T.C Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 2007,** Korunan Alan Planlaması ve Yönetimi, Biyolojik Çeşitlilik ve Doğal Kaynak Yönetimi Projesi Raporu, Ankara s:11,29,30.
- T.C Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü,** Fethiye-Göcek Özel Çevre Koruma Bölgesi (ÖÇKB) Raporu,
<http://www.csb.gov.tr/projeler/ockb/index.php?Sayfa=sayfa&Tur=webmenu&Id=7781> (Erişim tarihi: 10 Temmuz 2014).
- T.C Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü,** Fethiye-Göcek Özel Çevre Koruma Bölgesi Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi,
<http://www.csb.gov.tr/projeler/ockb/index.php?Sayfa=sayfa&Tur=banner&Id=160> (Erişim tarihi: 25 Nisan 2012).
- T.C Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı, 2015,** IUCN (Dünya Koruma Birliği) ve Kongreye Hazırlık Süreci, <http://did.ormansu.gov.tr> (Erişim tarihi: 3 Şubat 2015).
- T.C Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Doğa Koruma Dairesi Başkanlığı, 2007,** ‘Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Stratejisi ve Eylem Planı’, s:44-46.
- T.C Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü,** Marmaris Milli Parkı,
<http://www.milliparklar.gov.tr/mp/marmaris/index.htm>, (Erişim tarihi: 2 Mayıs 2014).
- T.C. Başbakanlık Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 1998,** Muğla ili Arazi Varlığı Kitabı, s:15-22.
- T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2007,** Korunan Alan Planlaması ve Yönetimi, Biyolojik Çeşitlilik ve Doğal Kaynak Yönetimi Projesi, Ankara s:29-30.

- T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Muğla İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, 2014, Muğla Sulak Alanları Kitabı, s:2-32.**
- T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı, 2007, Köyceğiz-Dalyan Özel Çevre Koruma Bölgesi Biyolojik Zenginliğinin Tespiti ve Yönetim Planının Hazırlanması' Kesin Rapor EK-I,s:1-148.**
- T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, 2013, "Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesi", <http://www.csb.gov.tr/projeler/ockb/index.php?Sayfa=sayfa&Tur=webmenu&Id=7785> (Erişim tarihi: 25 Kasım 2013).**
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Muğla Kültür Turizm Müdürlüğü, 2015, (<http://www.muglakulturturizm.gov.tr/TR,121123/aralik-ayi-turist-istatistikleri.html> (Erişim Tarihi: 9 Ocak 2015).**
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Muğla Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü, 2014, www.korumakurullari.gov.tr/Eklenti/20401,tescilli-sitlerdoc.doc?0 (Erişim tarihi: 4 Temmuz 2014).**
- T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, www.milliparklar.gov.tr/istatistik/23.xls (Erişim tarihi: 17 Ekim 2014).**
- T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, <http://www.milliparklar.gov.tr/belge/tp.pdf> (Erişim tarihi: 10 Ekim 2013).**
- T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, IV. Bölge Müdürlüğü, Muğla Şube Müdürlüğü, 2013, Muğla İli Doğa Turizmi Master Planı 2013-2023, Ankara.**
- TC Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 2012, Marmaris Milli Parkı, <http://www.milliparklar.gov.tr/mp/marmaris/sayfa4.htm> (Erişim Tarihi: 12 Kasım 2012).**
- TC Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 2012, Saklıkent Milli Parkı, www.milliparklar.gov.tr/DKMP (Erişim tarihi: 27 Aralık 2012).**

Turkish Plants Data Service/Türkiye Bitkileri Veri Servisi (TÜBİVES), 2013, <http://www.tubives.com/index.php?sayfa=220> (Erişim tarihi: 16 Haziran 2013).

TÜİK, 2013. Hayvancılık İstatistikleri

TÜİK, 2015, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları.

Yücel, M. ve Babuş, D., 2005, Doğu Akdeniz Ormancılık Araştırma Müdürlüğü, Doğa Korumanın Tarihçesi ve Türkiye'deki Gelişmeler, Çukurova Üniversitesi, Doğu Akdeniz Ormancılık Dergisi, Sayı:11, s:1-28.

ÖZGEÇMİŞ

29.01.1988 tarihinde Muğla’da doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Muğla’da tamamladı. 2006 yılında Ege Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümüne girdi. 2010 yılında Peyzaj Mimarı unvanı alarak, 2010 yılı sonunda Ege Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalında Yüksek lisans eğitimi almaya başladı, yüksek lisans eğitimine halen devam etmektedir. 2011 yılında Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü’nün düzenlemiş olduğu ‘İş ve Meslek Danışmanlığı’ eğitimini tamamlayarak, 2012 yılında İş ve Meslek Danışmanı olarak Muğla Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü’ne atandı. 2014 yılında düzenlenen II. Uluslararası İş ve Meslek Danışmanlığı Kongresi’ne ‘Özel Politika Gerektiren Kadın İstihdamına Yönelik İş ve Meslek Danışmanlığı Hizmetleri: Muğla Örneği’ konulu bildiri ile katkıda bulunmuştur.